

**BA:MOE HOPO KUITITI TETENO
KOMOKOMO
GODOTE YONETAMO
DA:HAWAKALILAMIYA:**

Ba:moe Buka Ka:lamiholedawoeno Kalakala Komo

¹ Ba:moe hopolo tete tatalilo dikulihomena:, Ya:su Kelisote ba:bi komokomo ebeno huiyaha: okopa:tamo ba:moe bukalo hawakalilamena. Ba: hibila, Godote ba:bi komo Ya:sutamo dopamo hawakalilamete, ba:bene ebete ebeno nopodawa na ebeno huiyaha: okodawa Yonetamo poemi, nale ba:bi atu komo ebegodone hidamo kiya:tawama: ✧ ² Ba:bema: na Yonete kebe komo nopodawagodolo dulamimo, nale ba:bi hiya:hiya: komo ba:moe bukamo miya:tehomu, iyo, kebe tabo komokomo Godogodone natamo da:pikuli ba:gala Ya:suti natamo kebe hibi komokomo da:hawakalilami, nale ba:moe bukalo ba:bi hiliyonomo komo ama: buka ka:lamiholedawatamo olamagitamo. ³ Ba:bema: lumagiti ba:moe bukoeno tabo da:ka:lamiholemene, ebete na:kalakalamene! Ba:gala puya:te ba:moe bukoeno tabo ulihote da:papamila:hamena:, iba:te na:kalakalahamena:! Ba: hibila, Godote kebe hiliyonomo komo ba:moe bukalo da:hawakalilamena, tete tatalila ba:bi komate kikulihoma:na: ✧

✧ **1:1:** Haw 22:6 ✧ **1:3:** Haw 22:7,10

Yonete Sa:ba:ni Sosa:tamo Nolata Tabo Doemiya:

⁴⁻⁵ Na Yonete ba:moe bukoeno tabo komokomo A:isiya hopoeno sa:ba:ni habahaboeno sose tawakaluba:tamo poelamitamo.

Ba:moe hopo tupuimihino Godote dopamo nemedenami, ba:gala ba:ma tetelo ebete bemedena, ba:gala ebete emedena emedena tetelo bemedenamene. Ba: hibila, ebena Gobogob-oeno sa:ba:ni komate ebena Ko Gawadalagi luta bahi dopo hapulu la:mota:hana. Ba:gala ebena hibi komo hawakalimidawa ba: Ya:su Kelisotela, ebe ba: hoe ipuwane da:mahiguya: ba:be Dopo-dawala, ba:gala ebe hopo haboeno hiliyonomo koko gawadubuino Namutudawala. Ba:bema: wadiyala malemale komo ba:gala hete komote la: hibima: midipi ipuwalo na:pola:namena:, mabu ba:bi netewa komate Godogodone ba:gala ebena Gobogobogodone ba:gala Ya:sugodone la:tamo puluhukuna.

Ba: hibila, Ya:suti a malemalelo emalagidoloena, ba:gala ebete ha:kiya ebena hawa:mo a aeno kuba ododili ipuwane uluhukua:tete, ✧
⁶ ebena Ko Gawadalagi habanapima: a:midiya:, ale emedena tetelo ebena Nabiwi Godokono oko kowatinama:. Ba:bema: wadiyala konomo awagaha komo ba:gala konomo helo komote Ya:su Kelisogodolo emedena emedena tetelo na:pola:namena:! Ba:moe tabo hibinomola, ba:ba:la! ✧

✧ **1:4-5:** Ikuli 3:14-15; Ohale 89:27; Kol 1:18; Haw 3:1; 4:5 ✧ **1:6:** 1Pit 2:9; Haw 5:10; 20:6

⁷ Mu numitota:la:, ebete hawai ipuwado puluhukuta! Ba:bema: hopo habanapi hiliyonomate ebe ibino baida:mo kumima:na:, ba:gala puya:te ebe ba anakapumi tabilo kibila:mo dahohamiduya: iba:te ebe ba: atumu kakumima:na:, iyo, ba:moe hopo konomolo demedehona ba:bi tawakalubi hiliyonomate ibino hiya:hiya: tama kapiyuimi ipuwalo ebe eba toleme konomamo ba:bo kihimitama:na:. Ba:bema: wadiyala ba:be tetete hibilo nuluhukamene! ✧

⁸ Kodawa Godote na:goena, “Na ba: Mabula ba:gala na ba: Kuititila!” Ba: hibila, ebe Helonomodawala, ebete ba:moe hopo tupuimihino dopamo nemedenami, ba:gala ebete ba:ma tetelo bemedena, ba:gala ebete emedena emedena tetelo bemedenamene! ✧

Yonekono Baiditi Hiya:ma: Ba Eda:hame Ya:suku Dumiya:

⁹ Na ba: Yonetela, a hibima: midipino badininipala ipuwalo na ba: ekawi etala. Iyo, na ba:gala la:, a ba: puya:te Ya:suku ta:mata mabuma: koko temeteme ipuwalo kapimilo demedehonama: ba:bi tawakalubila, huiyatiya a ebeno Ko Gawadalagi habanapima: ba eda:hana aeno tepo ipuwa kodakoduilamete heloha:ma: keda:hanaha:

Ba: hibila, nale Godokono tabo komokomo ba:gala Ya:sukunu hibi komo tawakaluba:tamo dolamaginakomo, ba:bema: Loma gabomana:te na lawenete kehaha: kolomoeno Pa:tamoso haka deha:potoamo oenamaya: nale naeno

✧ **1:7:** Dan 7:13; Sek 12:10; Ma:t 24:30; Yon 19:34-37; 1Tes 4:17

✧ **1:8:** Haw 21:6; 22:13

kuba huiyama: oko ba:bolo konowatinama:
 10 Ba:bene eta tetelo, ale kebe hegelalo Kodawa
 Ya:suku dadikuminakoma:, ba:be hegelalo
 ebena Gobogoboeno heloamo naeno baiditi
 hiya:ma: deda:hanami naeno gunimi hapulu
 ebena tabo madodo konomo bulimo, gebole
 diyamo keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. 11 Ebete
 natamo ba:ma ka:na goi, “Ama:le naeno heloamo
 dulamenakomena: ba:bi komo hiliyonomo
 kapiya bukamo miya:tehote, ba:bene ba:be buka
 Epesese ba:gala Samena, Pegamama ba:gala
 Tayataila, Sadisi ba:gala Piladelapiya ba:gala
 Lodosiya, ba:moi sa:ba:ni habahabamo noemiya:
 ibi ipuwalo demedehona ba:bi sose tawakalubi
 hiliyonomate koka:lamiholema:.”

12 Ba:bene pote natamo tabo da:goi, nale
 ba:be dawa umima: dohobiguimo, huiya
 koko golodo alo sa:ba:ni ba ulamita 13 ibi
 tetenomolo ebete la:nalo ba:bo umimo. Ba:be
 dawoeno holoholo ba: hopo lumagino holoholo
 huiyala, ba:bene ebete da:puli ba:be ga:ga:
 kalikote haka ologi, ba:gala ebena bodolo tetelo
 ditama:nui ba:be kawali ba: huiya konomo
 golodo ilinala. ☆ 14 Ba:bene ebena wato
 ba:gala hinibo keyakeyahibinomola, alomoen
 a:la:mina keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, ba:gala
 ebena baiditi koe powamo wamotemeti. ☆

15 Ba:bene ba:be dawoeno natote alonomoma:
 eda:hami, iyo, okodawate hiya:nomo auli
 ilinoeno dalowa: koa:mo demadolamemene,
 ba:bene koe ipuwane uluhukutiti kalikamo

☆ **1:13:** Da:n 7:13; 10:5 ☆ **1:14:** Isi 43:2; Da:n 7:9; 10:6; Haw
 2:18; 19:12; 14:2

ba meteteho a:la:minanomoma: da:midinako, ebena natote ba:ba ka:na a:la:minalemiti, ba:gala konomo beyate da:goenapenanako ebena tabo madodo ba: ba:ba ka:nala. ¹⁶ Ba:bene ebena tu hapu kokotolo sa:ba:ni oloki na:pola:ma:nui, ba:gala ebena tabo ipuwane giha kiyokiyo giliti puluhukui, ba:gala hegela tuli tetelo hegelate keba ka:na ka:la:minutanako ebena holoholeno a:la:mina ba: ba:ba ka:nala. ✧

¹⁷ Ba:bema: nale ba:be Kodawa dumimo, nale ebena nato mabamo dito guimo, hoe lumagi keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na. Ba:ba tetelo ebete ebena tu hapu kokotamo na ba ologini na:goi, “Ama: akatoletola:la:, na ba: Mabula ba:gala na ba: Kuititila. ✧

¹⁸ Iyo, na ba: emedena tetelo demedenamo ba:be Kodawala, mabu nale da:hoyia:mo ka:ka: gala a:kalawiya:mo, ba:be ka:ka:te emedena emedena tetelo a:kawibonamene, ba:bema: nagodolo helo konomo bitana nale Ha:lahapino Haboeno gigiho a:hiya:midate komo tawakalubi ba:bamo konoelamema: ba:gala komo tawakalubi ba:be haba ipuwane ka:ka:mo kuluhukulatelema:. ¹⁹ Ba:bema: wadiyala ama:le nagodolo dulamemena: ba:bi hiliyonomo komo bukamo na:miya:tehuya:, iyo, kebe komate ba:ma tetelo dikulihomena: ba:gala galane tetelo dikulihomena: ba:bi komo hiliyonomo amia:no bukalo na:hawakalilamiya:. ²⁰ Ka:lo ama:le naeno kokotolo dulamita ba:moi sa:ba:ni oloki, ba:gala na tetenomolo da:la:namo ba:moi sa:ba:ni golodo alo, ba:bi netewa komoeno

✧ **1:16:** Yun 4:12; Haw 2:12; 19:15 ✧ **1:17:** Ais 44:6; 48:12; Haw 2:8; 22:13

ipuwate hopo habanapa:tamo awalelalo pola:na. Huiyatiya numa:, ba:bi komoeno ipuwa nale ama: ba:ma ka:na iya:tumimata, sa:ba:ni oloki ba: A:isiya hopoeno sa:ba:ni sose kapiyuimipino nopopila, Godote ba:bi nopopi ya:lo oelamiya: iba:te ba:bi sose tawakalubi hidamo kobuiya:minalenama:, ba:gala sa:ba:ni alo ba: ba:bi sa:ba:ni habahaboenno hibima: midipino hiya:hiya: kapiyuimila.”

2

Ya:suti Epesese Sose Tawakaluba:tamo Tabo Doemiya:

¹ Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi, “Wadiyala ama: Epesese sose nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:

Na ba: sa:ba:ni oloki tu hapu kokotamo uwatedawala, ba:gala na ba: sa:ba:ni golodo alo ipuwalo pata:dawala, ba:bema: nale la: Epesese hibima: midipa:tamo tabo ba:ma ka:na olamagitamo. ✧ ² La:le dododilina koma nale ba:bi komokomo iya:tawala, ba:ma ka:na la:le kodakoda oko ba owatina temeteme duwatenakoma, la:eno tepo ipuwa kodakoduilamete heloha:ma: a:keda:halemata. Ba:gala na iya:tawala, la:le kuba ododilipino komo ubiha:ma: ba eda:hana, puya:te ibi ha:kiya ibi naeno oelamepima: ha:da amiho gabodo da:ga:ana, la:le ibino komo hidonomamo ulamelelamete ibino ha:da amiho komo ba:bo hawakalilamenakomata. ✧ ³ Iyo, la:le na mabuma: koko temeteme

ba uwatena, huiyatiya la:eno tepo ipuwa kodakoduilamete naeno oko owatima: heloha:ma: keda:hanaha:.

⁴ Na huiyatiya la:godolo ba:moe kapiya modoboha: komo buminamo, la:le dopamo tetelo etate eta malemalelo konomamo keba ka:na kemalagidolonakuima, la: ba:be komo a:miya:puimata. ⁵ Ba:bema: numa:la:, la:eno hibima: midi ipuwalo la: guditi kebe hido komo da:miya:puima, ba:be komo gala kemalagidolote la:eno kuba ododili ipuwane ohobila:te, la:le dopamo dododilinakuima ba:bi hidohido komo ododili gala na:katupuimiya:la:. Ba: hibila, la:le kuba ododili ipuwane ohobila:heno, nale pete la:eno kuba huiya la:tamo ba pikalame la:eno alo gobogobamo dito kopi-hatelamema:nemata. ☆

⁶ Huiyatiya numa:la:, kapiya komote la:godolo modobolo ditana ba:be komo ba: ba:ma ka:nala, puya:te Nikolayasiko ta:matapima: deda:hana, la:le ba:bi kuba ododilipino komo ubiha:ma: konomamo eda:hanamata, nale ibino komo ubiha:ma: keba ka:na keda:namo ba:ba ka:na.

⁷ Ba:bema: galagodawa, Godokono Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita, wadiyala ama: ba:be tabo nulua:! Ba: hibila, puya:te ibino hibima: midi ipuwalo wato kikipo da:lawemena:, nale iba:tamo modobo tabo kogoema:nemo, iba:te Godokono Pali ipuwalo da:la:na ba:be kehoeno wiboha: ka:ka: gao konahama:.” ☆

Ya:suti Samena Sose Tawakaluba:tamo Tabo Doemiya:

⁸ Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi, “Wadiyala ama: Samena sose nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:

Na ba: Mabula ba:gala na ba: Kuititila. Nale da:hoiya:mo ka:ka: gala a:kalawiya:mo, ba:bema: nale la: Samena hibima: midipa:tamo tabo ba:ma ka:na olamagitamo. ⁹ La:le na ta:mahene mabuma: koko temeteme ipuwalo demedenama, nale ba:be komo iya:tawala. Ba:gala na ba:moe eta komo iya:tawala, la:le ilinaheno dito demedenama huiyatiya la: Godokono Hunu Habalo dogodogopima: eda:hanamata. Ba:gala puya:te ha:da amiho gabodo ibi ha:kiya ibi Yunapima: ga:lalo la: kuba ododilipima: da:ka:lamina, nale ibino kuba tabo ga:la komo iya:tawala, iyo, ibino komo ba:ma ka:nala, ibi ba: Saitanakono kapiyuimi tawakalubila, Godokonoha. ☆

¹⁰ Ba:bema: la:le tete tatalilo da:lawema ba:be ko temetemema: akatoletolehala: Ba: hibila, Saitanakono okopa:te komo la: du genamamo da:niya:hekemena:, ba:ba tetelo Godote la:eno hibima: midi komo pawiholelo ba:ma ka:na kulamelelamema:na:ta, da: hibila: o da: hibiha:. Ba:bene la:le na ta:mahene mabuma: ta:ni hegelalo koko temeteme ba uwate, la:eno hibima: midi ipuwalo kodakodalo na:la:mota:hanuya:la:. Diyala, la: komopi na mabuma: da: neha:lahoma, huiyatiya nale la:tamo wiboha: ka:ka: huiya

☆ **2:9:** 2Kol 11:14-15; Haw 3:9

ba:bo kikalamema:nemata. ☆
 11 Ba:bema: galagodawa, Godokono
 Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita,
 wadiyala ama: ba:be tabo nulua:! Ba: hibila,
 puya:te ibino hibima: midi ipuwalo wato
 kikipo da:lawemena:, iba:te Koe Haboeno hoe
 temeteme a:kiya:tawahamena:, ba:be habalo
 hibima: midiha:pino ha:laha gobogobate hoe
 temeteme ipuwamo gala kakanogomoma:na.”
 ☆

*Ya:suti Pegamama Sose Tawakaluba:tamo
 Tabo Doemiya:*

12 Ba:bene Kodawate tabo gala natamo
 na:kagoi, “Wadiyala ama: Pegamama sose
 nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:.

Na ba: giha kiyokiyo gila:go dawala, ba:bema:
 nale la: Pegamama hibima: midipa:tamo tabo
 ba:ma ka:na olamagitamo. 13 La:le kebe ha-
 balo demedenama ba:be haboeno komo na
 iya:tawala, ba:ma ka:na ba:be habanapa:te Sai-
 tanako ibino ko gawadalagima: midina. Huiy-
 atiya la:eno komo hiya:nomola. La:le na ko-
 dakodalo lawenelo na hibima: ba midinina
 heloha:ma: keda:hanaha:, ba:bema: naeno tabo
 hibilo dolamaginakui, ba:be dubu A:ntapasiko
 Saitanakono habanapa:te ebe lawete danaka-
 pumi, la:le ba:be komo umiti la:eno hibima:
 midi komo kamiya:paha:.

14 Na huiyatiya la:godolo kapiyakapiya
 modoboha: komo bulamenamo. Dopo
 komo ba: ba:ma ka:nala, la:eno hibima:

☆ **2:10:** 2Tim 4:8; Ya:i 1:12 ☆ **2:11:** Haw 20:14; 21:8

midi kapiyuimi ipuwalo komopa:te kuba ododidawa Ba:ilamakono iya:tulame gabodo ebe beta:matana. Iyo, Isalaelanapino iniwali tetelo ba:be dawate Ko Gawadalagi Balakako biya:tumiya;, ebete naeno tawakaluba:go ba alaholoho ibi Saitanakono gubi ipuwamo komagatalema:. Ba:bema: Balakate ibi ba:ma ka:na kubahilamiya;, ebete ibi kuba gabamo emogabuillamelo hibima: midiha:pa:te ida:da:lino gobogobo ba adikulame hawa:goeno ilina iba:tamo dikalamiya;, naeno tawakaluba:te ba:be katene ba:bo nahuya:. Ba:be atu tetelo iba:te ibino kuba ubi komamo ba papamila:ha, bohelemele pilo komo ba:gala kamenakamena pilo komo ba:bo ododiliya:. ✧

¹⁵ Ba:gala la:eno eta kuba komo ba:ma ka:nala, komo la: Nikolayasikono kuba iya:tulame gabodo wapata:lamenamata.

¹⁶ Ba:bema: wadiyala la: la:eno kuba ododili ipuwane nohobila:la:, mabu hibila, la: ipuwalo puya:te natamo gala ohobila:heno, tete tatalila nale pete naeno tabo ipuwane da:puluhukuna ba:be giha gila:mo ibi kopalukulima:nemo. ✧

¹⁷ Ba:bema: galagodawa, Godokono Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita, wadiyala ama: ba:be tabo nulua:! Ba: hibila, puya:te ibino hibima: midi ipuwalo wato kikipo da:lawemena:, nale Godokono awalela ipuwalo ditana ba:be baa: iba:tamo kikalamema:nemo, ba:be ka:ka: baeno eta mahilo ba: ma:nala,

ba:gala nale ibi hiliyonomatamo keyakeya nakola hegehege ibino uliuli mahilagoeno kikalamema:nemo. Ba:ba tetelo ibi ipuwalo komopa:te iya:tawahaheno, etate ebena mahilagoeno nakola kalawe, etate ebena mahilagoeno nakola kalawe, iba:te ba:ba ka:na ba ewagele ibino hido huiya nagodone ba:bo kuwatema:na.” ✧

Ya:suti Tayataila Sose Tawakaluba:tamo Tabo Doemiya:

¹⁸ Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi, “Wadiyala ama: Tayataila sose nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:

Na ba: Godokono Gudula, naeno baiditi koe powamo wamotenamena ba:gala naeno natote alonomoma: eda:hanamena, iyo, okodawate hiya:nomo auli ilinoeno dalowa: koa:mo demadolamemene, ba:bene kalikamo metetehote a:la:minanomoma: da:midinako, naeno natoeno a:la:minale komo ba: ba:ba ka:nala. Ba:bema: nale la: Tayataila hibima: midipa:tamo tabo ba:ma ka:na olamagitamo. ✧

¹⁹ La:le dododilinakoma nale ba:bi komokomo iya:tawala. Iyo, la:eno malemale emalagidolo komo, ba:gala la:eno hibima: midi komo, ba:gala la:le natamo oko dowatihonama ba:be komo, ba:gala temeteme ipuwalo la:le la:eno tepo ipuwa da:kodakoduilamenama ba:be komo, nale ba:bi komo hiliyonomo iya:tawala. Ba:bema: hibila, la:le ba:ma tetelo dododilinakoma ba:moi hidohido komate la:le

✧ **2:17:** Ikuli 16:4,14-15,33-34; Yon 6:48-50; Ais 62:2 ✧ **2:18:** Haw 1:14-15

dopamo dododilinakuima ba:bi hidohido komo
ba: na:gogolena.

²⁰ Na huiyatiya la:godolo kapiya modoboaha:
komo buminamo, la:le kuba Ko Gawadalagi
Kamena Yesebelakono kuba ododili komo
dito ulama:tepalemenakomata. Ebe ha:kiya
ebe Godokono ukui hawakalimidawama:
ha:da amiho gabodo goena, ba:bema: ebete
ba: ba:ba ka:na naeno komo huiyaha:
okopi kuba gabamo emogabuilamena. Iyo,
komo iba:te ebenu iya:tulame komamo ba
papamila:ha bohelemele pilo komo ba:gala
kamenakamena pilo komo ba:bo ododilinaka,
ba:gala hibima: midiha:pa:te ida:da:lino
gobogobo adikulamelo hawa:goeno ilina
dikalamenaka, komo iba:te ba:be katene dito
nahanaka. ☆ ²¹ A:iye, nale ba:be kamenatamo
tete ikamenapimo ebete ebenu kuba ododili
ipuwane natamo kohobigama:, huiyatiya
ebe ubihinola dubu bilibila:go pata: komo
miya:pa! ²² Ba:bema: mu numitota:la:, ebenu
kuba ododili mabuma: nale ko tawetawe
ebetamo konoemema:nemo, ba:gala eba:go
kateneno kuba ubi gabodo da:wapata:lamena
nale ba:bi dubu bilibila:tamo koko temeteme
komo atumu kakikalamema:nemo, iyo, iba:te
ibino kuba ododili ipuwane ohobila:henu
ba:be huiyate iba:tamo kopema:ne. ²³ Ba:
hibila, puya:te ba:be kamena da:ta:matana
nale ibi kanakapulamema:nemo, ba:bema:
sose tawakalubi hiliyonomate ba:moe komo
kiya:tawahama:na:, nale tawakalubino tepo

☆ **2:20:** 1Gaw 16:31; 2Gaw 9:22

ipuwoeno ukui iya:tawanomola, ba:gala nale
ibi hiliyonomoeno komo ba anagilamelelame
huiya iba:tamo modobolo kikalame:nemo.

✧

24 Huiyatiya kalakala konomola,
komo la: Tayataila hibima: midipa:te
Yesebelakono ha:da amiho iya:tulame
komamo kapapamila:hanaha:, ba:bema:
ebeno ta:matapa:te kebe iya:tawa komokomo
Saitanakono ugumuili komoma: da:ga:lana,
la:le ba:bi kuba komokomo la:eno ukui:mo
iba:godone kuwatenaha:. Ba:be mabuma:
naeno kalakalate la:tamo hibilo ba itana,
ba:moe tutumu tabo kapiyanomo la:tamo
ikalame mata, ²⁵ wadiyala la: la:eno
hibima: midi komokomo kodakodalo
na:watila:mota:nala: naeno pe kuitita:mo. ✧

26-28 Ba: hibila, puya:te ibino hibima: midi
ipuwalo wato kikipo ba lawena naeno pe
kuitita:mo natamo da:papamila:hanakomena:,
nale iba:tamo Huli Oloki ba:gala konomo
helo ikalamete, ba:bene iba:te hopo
habanapi hiliyonomoeno watowatopima:
beda:hanamena:. Iyo, iba:te helo konomo
kolawema:na:, nale Nabiwi Godogodone
helo keba ka:na ka:lawiya:mo ba:ba ka:na,
ba:bene hopo habanapi ipuwalo puya:te
ebeno tuputupu emede komamo papamila:ha
ubiha:ma: deda:hana, iba:te ba:bi kuba
ododilipa:tamo huiya ba ikalame auli kukamo
ba:bo kalukulima:na:. Ba: hibila, lumagiti
gebetamo ododi kalili hopamo da:da:na keba

✧ 2:23: Ohale 7:9; Yel 17:10; Haw 20:12-13 ✧ 2:25: Haw 3:11

ka:na ka:ta:ta:pula:hanako, kebe dawate
naeno okopa:tamo papamiwata ubiha:ma:
deda:mene, ebete ba: ba:ba ka:na dito
kokubama:ne. ✧

²⁹ Ba:bema: galagodawa, Godokono
Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita,
wadiyala ama: ba:be tabo nulua:!”

3

*Ya:suti Sadisi Sose Tawakaluba:tamo Tabo
Doemiya:*

¹ Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi,
“Wadiyala ama: Sadisi sose nopodawatamo tabo
ba:ma ka:na noema:.

Na ba: sa:ba:ni oloki uwatedawala, ba:gala
Godokono Gobogoboeno sa:ba:ni komate
naeno ubi komamo a:papamila:halenaka,
ba:bema: nale la: Sadisi hibima: midipa:tamo
tabo ba:ma ka:na olamagitamo. La:le
dododilinakoma nale ba:bi komokomo
iya:tawala, ba:ma ka:na komopa:te la: hibi
ka:ka:go nemedenamo ga:lana, huiyatiya
hibi komo ba:ma ka:nala, la: la:eno hibima:
midi ipuwalo ya:lo a:ha:lahuimata! ✧

² Ba:bema: ha:lahapa:la:, wadiyala la:
nagodolo ka:ka: gala kalawete la:eno emede
ipuwalo da:ha:lahana ba:bi komokomo
na:kakodakoduilama:la:, mabu nale kebe
Kodawatamo da:papamiwatanamo, ba:be
Godote la:eno hibima: midi oko owatiho komo
dulamelelamena hidohidoma: kagoenaha:.

³ Ba:gala naeno okopa:te la: kebe komokomo

kiya:tulametanakui, wadiyala la: ba:bi komo
gala ba kemalagidole la:eno kuba ododili
ipuwane ohobila:te ba:bi iya:tulame komamo
gala na:kapapamila:hala:. Huiyatiya la:le
nagodone ka:ka: gala laweheno, la: iya:tawaha:
tetelo nale la:tamo kuba huiya ikalamema:
kopema:nemo, pilo dubuti tawakalubino ilina
uwatema: keba ka:na ka:penako ba:ba ka:na. ✧

⁴ Huiyatiya Sadisi hibima: midipa:la:,
la: ipuwalo kapiyakapiyate kuba ododili
komokomo kiya:tawahanaha:. Ibino tuputupu
emedede komokomo ba: hidohido dalowa:ha:
kaliko huiyala, ba:bema: iba:te naeno Ko
Gawadalagi habamo da:nikulimina:, nale
iba:tamo pupulino hidohido keyakeya
ilina ikalamete, ba:ba tetene tupuimiti
iba:te nago ba:wapata:lamenakomena:. ✧

⁵ Ba: hibila, puya:te ibino hibima: midi
ipuwalo wato kikipo da:lawemena:, iba:te
nagodone ba:bako hidohido keyakeya kaliko
kuwatema:na:, ba:bene nale naeno Nabiwi
ba:gala ebeno nopopino holoholo hapulu
hawakala kogoema:nemo ba:bi tawakalubi ba:
naeno hibi ta:matapila, iyo, nale ibino mahilo
naeno Ka:ka: Bukane a:kegebolelama:mo. ✧

⁶ Ba:bema: galagodawa, Godokono
Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita,
wadiyala ama: ba:be tabo nulua:!”

*Ya:suti Piladelapiya Sose Tawakaluba:tamo
Tabo Doemiya:*

✧ **3:3:** Ma:t 24:43-44; Haw 2:5; 16:15; 1Tes 5:2 ✧ **3:4:** Yud 23

✧ **3:5:** Ikuli 32:32-33; Ma:t 10:32; Luk 10:2; 12:8

7 Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi, “Wadiyala ama: Piladelapiya sose nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:.

Na ba: Talonanomodawala ba:gala na ba: Hibinomodawala, ba:gala Ko Gawadalagi Da:ibidigodolo dopamo ditanami ba:be atu kiti nagodolo ba:kaitana, ba:bema: nale ba:be kia:mo kebe gigiho da:hiya:midamo eta lumagiti a:kakalapilamene, ba:gala nale ba:be kia:mo kebe gigiho da:kalapilamo eta lumagiti a:ka:hiya:midamene. Ba:bema: nale la: Piladelapiya hibima: midipa:tamo tabo ba:ma ka:na olamagitamo. ✧ 8 La:le dododilinakoma nale ba:bi komokomo iya:tawala, ba:ma ka:na la:le naeno oko owati ipuwalo la:eno helote hibilo kawibonaha:, ba:gala na iya:tawala komopa:te na mabuma: koko temeteme la:tamo dikalami, la:le naeno iya:tulame komamo ba papamila:ha hibima: midi komo kamiya:paha:. Ba:bema: na la:tamo gigiho a:hiya:midalamemata, etagodolo helo kitanaha: gala kakakalapilama:. ✧

9 Mu numitota:la:, puya:te ibi ha:kiya ibi Yunapima: ha:da amiho gabodo da:ga:lana, ibi ba: Saitanakono kapiyuimi tawakalubila, Godokonoha:. Ba:bema: nale ba:bi ha:da amihopi uwatete la:tamo komagahelama:nemo iba:te la:eno nato mabamo kopepapamila:halema:, iyo, ba:moe ododi komodo nale ibi ba:ma ka:na kiya:tulamema:nemo, nale la: malemalelo

konomamo demalagidolenama. ☆

¹⁰ Ba: hibila, la:le na ta:mahene mabuma: temeteme ba uwate huiyatiya la: naeno tabamo papamila:hate heloha:ma: keda:haha:, ba:be mabuma: nale hopo habanapi kubahilamema: da:poelamemo, ba:bi kokonomo temeteme ipuwalo nale la: ba itagua:midale la:eno hibima: midi komote a:kakubakubahamena:.

☆ ¹¹ Iyo, tete tatalila nale hopo habamo kopema:nemo, ba:bema: wadiyala la: la:eno hibima: midi komokomo kodakodalo na:watila:mota:nala:, etate la:eno hidohido huiya pilo gabodo uwatelamekapoma:. ¹² Ba: hibila, pote ebena hibima: midi ipuwalo wato kikipo da:lawemene, nale ebe lawete Godokono genama eteno hido aboma: ba midi ba:bo kamima:nemo, ba:bene ebete ba:be genamoeno aboma: ba la:na emedena emedena tetelo etate ebe a:kamagubutinamene. Ba:gala ba:be lumagi kawagaminanama: nale naeno uli mahilo ba:gala naeno Kodawoeno mahilo ba:gala ebena Ko Gawadalagi haboeno mahilo ebe hunamo komiya:tema:nemo. Ba: hibila, naeno Kodawa ba: Godotela, ba:gala uli Yelusalema habate ebena Ko Gawadalagi habama: keda:ma: Hunu Habane ba:moe hopamo kopihitigama:ne. ☆

¹³ Ba:bema: galagodawa, Godokono Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita, wadiyala ama: ba:be tabo nulua:!”

☆ **3:9:** Haw 2:9; Ais 45:14; 49:23; 60:14 ☆ **3:10:** Luk 21:19; 2Tim 2:12 ☆ **3:12:** Ais 62:2; 65:15; Haw 14:1; 21:2

Ya:suti Lodosiya Sose Tawakaluba:tamo Tabo Doemiya:

¹⁴ Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi, “Wadiyala ama: Lodosiya sose nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:

Na ba: Godokono Kuititi Tabo Olamagidawala, ba:gala na ba: Godokono hibi komo hidonomamo da:hawakaliminamo ba:be dawala. Ba:gala Godote ba:moe hopoeni ilina hiliyonomo dododiliya; na ba:be oko owati komoeno Helo Mabudawala, ba:bema: nale la: Lodosiya hibima: midipa:tamo tabo ba:ma ka:na olamagitamo. ¹⁵ La:le dododilina noma nale ba:bi komokomo iya:tawala, ba:ma ka:na la:eno hibima: midi ipuwalo la: gibagiba ba:gala otanotano tetenomolo pola:namata. O sose tawakaluba:la:, naeno ubi konomamo itana la: koenomoma: neda:huya:la:, huiyatiya la: ubiha:ma: deda:hanama wadiyala la: na miya:panete gibagibanomoma: neda:huya:la! ☆ ¹⁶ Ba: hibila, mabu la: la:eno ododili ipuwalo gibagibadopoma: eda:hanamata, ba:be mabuma: nale la: hiliyonomo naeno tabo ipuwane gobogobamo konedaloa:pa:midalema:nemata!

¹⁷ O sose lumagi, ama: ba:ma ka:na goenata, ‘Na dogodogodawala ba:gala na ilina hiliyonomo modobolo uwatenamo, ba:bema: eta awae komote natamo a:kapa:mene.’ Huiyatiya amia:no tabo goe ipuwalo ama:le amia:no hibi komo kiya:tawanaha; ba:ma ka:na ama: ilinaheno halipa gudumu

☆ **3:15:** Lom 12:11

emedenata ba:gala galane tetelo ama: atumu
 awae ipuwalo kolutama:na:ta. Iyo, naeno
 umi ipuwalo ama: dogodogodawaha:, ba:gala
 ama: kikipuiya pata:nata, ba:gala ama: baidi
 tamihodawalata. ✧ 18 Ba:bema: nale naeno
 hido ukui komamo ama: bikiyamemata,
 ama:le natamo pete, nale tawakaluba:tamo
 kolowamima: da:midilinakomo ba:bi hidohido
 ilina huiyamo na:puwatiya:. Iyo, ba:
 ba:ba ka:na ama:le dogodogodawanomoma:
 keda:ma:, wadiyala ama: hido golodo ilina
 nagodone na:pelawiya:, nale ba:be golodo
 koelo hido a:la:minanomoma: a:midimo.
 Ba:gala ama:le kikipuiya emede hilopo komo
 komiya:pama:, wadiyala ama: hidonomo
 keyakeya kaliko nagodone na:puwatiya:.
 Ba:gala ama:le amia:no tamiho baidi
 kohiduilamema:, wadiyala ama: abutilameno
 hido mulamula nagodone na:pelawiya:. ✧
 19 Ba:bema: ama: ba:moe naeno taboma:
 ubiha:ma: akeda:la:, huiyatiya amia:no hibima:
 midi komo kodakoduimiti kuba ododili
 ipuwane natamo hibinomolo nohobiguya:,
 mabu hibila, nale kebe gugudi malemalelo
 demalagidolenamo, ba:bi guguda:te naeno
 hibi gabo kiya:tawahama: nale komo tetelo ibi
 a:kiyahalamenakomo ba:gala komo tetelo ibi
 temeteme komamo iya:tulamenakomo. ✧
 20 Mu numitota:la:, na gigiho tetelo
 putiti gigiho bepanakamitamo, ba:bema:
 lumagiti naeno tabo uliti natamo gigiho

✧ 3:17: 1Kol 4:8; Luk 12:21 ✧ 3:18: Ais 55:1; Haw 4:4 ✧ 3:19:
 1Kol 11:32; Yun 12:6; Haw 2:5

da:hiya:midamene, na ebetamo a:pa:gate, ba:bene ebe ba:gala na, a baa: kapimilo konahama:nema: ☆ 21 Ba: hibila, puya:te ibino hibima: midi ipuwalo wato kikipo da:lawemena:, nale iba:tamo helo kikalamera:nemo iba:te naeno Ko Gawadalagi luta bahilo nago kogagahidima:, dopamo nale wato kikipo da:lawiya:mo, ba:ba tetelo nale naeno Nabiwa:go badi kemedehoma: ebete helo natamo keba ka:na kikanamiya: ba:ba ka:na.

22 Ba:bema: galagodawa, Godokono Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita, wadiyala ama: ba:be tabo nulua:!”

4

Yonete Godoko Ebeno Ko Gawadalagi Emede Bahilo Lutalo Dumiya:

1 Ba:bene Kodawagodone ba:moi hiliyonomo komo uliho da:wibohui, ba:ba tetelo naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale Hunu Haboeno gigiho ya:lo a:hiya:mida ba:bo umimo.

Ba:bene nale dopamo dulimo ba:be atu tabo madodote natamo gala na:kapi, ba:be tabo ba: geboleno diyamo keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Ba:bema: nale tabo ba:ma ka:na ulimo, “Ama: natamo na:podola. Tete tatalilo da:pikulihomena: ba:bi komokomo nale ama: kiya:tumihoma:nemata.” ☆ 2 Ba:ba tetelo Godokono Gobogoboeno helote na hunamo ba pihitiga, nale Kodawa ebeno Hunu Haboeno Ko

Gawadalagi emede bahilo lutalo ba:bo umimo.
 ✧ ³ Ba:be dawoeno Ko Gawadalagi luta bahi a:la:mina ilaguiti a:bega anagogobeya:midadigui, ba:gala ebena holoholo alonomoma: eda:mi, hegelate konomamo ba a:la:minuta hidohido gedo nakola ba:gala hawihawi nakola iba:te keba ka:na ka:la:minalitanaka ba:ba ka:na. ✧
⁴ Ba:gala nale komo 24 koko gawadubuino gagahidi baha:te Kodawoeno luta bahi anagogobeya:midalo pola:nalo kanulamimo, ba:bi gagahidi bahi hunamo 24 Watowatopa:te gagahidiya:, ba:ba:te keyakeya kaliko pupuliti ba:gala koko gawadubuino golodo pake ilina watamo akapupuliya:. ✧
⁵ Ba:bene Kodawoeno luta bahini alomoeno hiya:hiya: ga:lawatahale komo ba:gala hegela a:la:wa:hiyahale komate ikulihutiya:, ba:gala ba:be luta bahi dopo hapulu sa:ba:ni wuiki alo pa:tiho na:pola:nuya:, ba:moi alo ba: Godokono Gobogoboeno sa:ba:ni komokomola. ✧
⁶ Ba:bene Kodawoeno luta bahi dopo hapulu alonomo beya bobo konomote itanui, ba:be beyoeno a:la:mina hidonomola.

Ba:ba tetelo nale Kodawoeno luta bahi tametamelo Hunu Haboeno netewa-netewa Hiya:nomo Helohelo Nopopa:te la:mota:hanalo kulamimo, ibino holoholo hapulu ba:gala gunimi hapulu baidi hiliyonomate pola:lama:nui. ✧
⁷ Ibi ipuwalo dopo nopodawoeno holoholo ba: layono-gaha huiyala, ba:gala etoeno holoholo ba: kalitagoeno kau-goeno holoholola, ba:gala etoeno holoholo ba: hopo lumagino holoholola, ba:gala

✧ **4:2:** Ais 6:1 ✧ **4:3:** Isi 1:28 ✧ **4:4:** Haw 3:18 ✧ **4:5:** Isi 1:13; Sek 4:2; Haw 1:4; 8:5; 11:19; 16:18 ✧ **4:6:** Isi 1:5-10,22; 10:14

kuititi nopodawoeno holoholo ba: alomo hunudu da:puilanako ba:bako wali holoeno holoholola.

⁸ Ba:bi netewa-netewa Hiya:nomo Nopopi ba: patamagopila ba:gala baida:gopila, ba:bema: iba:godolo sikisi patamuti pola:lama:nui, ba:gala ibino baidi hiliyonomate hunu tamalo ba:gala ipuwa hapulu atumu na:kapola:lama:nui. Ba: hibila, hegela du hiliyonomolo iba:te Kodawa adikumi ekelalameheno, nale ibino tabo madodo ba:ma ka:na ulimo,

“Kodawa Godoko ba: Helonomodawala,
ebe ba: talonala, iyo, ebe ba: talonanomola,
ebe ba: talonanomodawala!

Kebe dawate dopamo demedenami,
ba:gala ba:ma tetelo demedena,

ba:gala emedena tetelo demedenamene,
ebe ba: ba:be Ka:ka:dawala!” ✧

⁹ Ba: hibila, ba:be Kodawate emedena emedena tetelo ebena ebena Ko Gawadalagi emede bahilo da:lutamene, ba:be mabuma: ba:bi Hiya:nomo Nopopa:te ebe adikumi ekelalameheno, ebe ba awagaminana ebena mahilo hunamo adipatelo kalakala tabo ebetamo ba:bo ga:lanaka. ¹⁰ Iyo, mabu Kodawate emedena emedena tetelo ebena Ko Gawadalagi bahilo da:lutamene, ba:bema: Hiya:nomo Nopopa:te ebe ba adikumina atu tetenomolo ²⁴ Watowatopa:te ibino watamo da:pupulinaka, iba:te ba:bi koko gawadubuino pake ilina Kodawoeno luta bahi dopo hapuamo ba niya:heke, ibino holoholo hopamo miya:tete ebe adikumilo ba:ma ka:na ga:lanaka, ✧

¹¹ “Aeno Kodawa Godo,

✧ **4:8:** Ais 6:2,3; Isi 1:18; 10:12 ✧ **4:10:** Haw 7:10,15; 19:4

wadiyala Hunu Haboeno nopopi ba:gala
 tawakalubi hiliyonomate ama: nawagami-
 namena:ta,
 ba:gala amia:no mahilo hunamo nadipata:mena:,
 ba:gala amia:no helo komamo
 na:papamila:hamena!
 Mabu hopo ba:gala alomoeno ilina hiliyonomo
 ama:le ododiliya:ta,
 iyo, amia:no ubi komodo
 ba:moi ilina hiliyonomate ikulihuya:!”

5

Godokono Sipi-goe Deha:poto Kapiyate Mokopa:mida Pepa A:hiya:mida Modobola

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami
 ba:be komote wiboheno, Kodawate ebena Ko
 Gawadalagi emede bahilo ba luta, nale ebena tu
 hapu kokotolo mokopa:mida pepa ba:bo umimo,
 dopamo lumagiti ba:be pepoenno ipuwa ha-
 puamo ba:gala hunu hapuamo tabo komokomo
 miya:tete, ba:bene ebete mokopa:midate sa:ba:ni
 hala:mo dito matuhumihuya:. ✧ ² Ba:gala
 nale Godokono helonomo nopodawa eta beku-
 mimo, ebete ebena tabo madodo hunamo adi-
 patelo na:goi, “Kebe dawate modobola:ka:ba:moe
 mokopa:mida pepoenno hale iya:hiliti, pepoenno
 tabo komokomo ulameholema:?” ³ Huiyatiya
 ba:ba tetelo Godokono Hunu Habalo ba:gala
 hopo habalo ba:gala Ha:lahapino Habalo eta
 modobo lumagiti kalutaha: ba:be mokopa:mida
 pepa a:hiya:midate pepoenno tabo komokomo
 ulamema:.

✧ **5:1:** Ais 29:11; Isi 2:9-10

⁴ Ba:bema: hibila, ba:moe komoma: nale konomamo ihimo mabu eta modobo lumagiti kalutaha: mokopa:mida pepa a:hiya:midama:.

⁵ Ba:ba tetelo 24 Watowatopi ipuwalo etate natamo na:goi, “Ama: kihitala:! Numa:, Yuda gudawoeno Layono-gahate ba:luta! Ebe Da:ibidikono galanepi ipuwalo Ko Gawadalagima: eda:na, ba:gala ebete wato kikipo ya:lo a:lawiya:. Ba:be mabuma: ebete modobola ba:moe mokopa:mida pepoenno sa:ba:ni hale iya:hiliti pepa a:hiya:midama:.” ✧

⁶ Ba:bema: nale Ko Gawadalagino luta bahi tamelo Sipi-goe Deha:poto la:nalo umimo, ba:gala netewa-netewa Hiya:nomo Nopopa:te 24 Watowatopa:go ebe anagogobeya:midalo ba pola:na ba:bo kulamimo. Ebe ba: tawakaluba:te danakapumi ba:be Sipi-goe Deha:poto keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Ebe sa:ba:ni kalitagoenola ba:gala sa:ba:ni baida:gola, ba:bema: hibila, ba:bi sa:ba:ni kalita ba:gala sa:ba:ni baidi ba: Godokono Gobogoboeno sa:ba:ni komokomola, ebete ba:be Gobogobo ya:lo tetelo hopo haba konomamo a:poemiya:.

✧ ⁷ Ba:ba tetelo Sipi-goe Deha:potote Ko Gawadalagino luta baha:mo tote ebeno tu hapu kokotone mokopa:mida pepa ba:bo nelawi.

⁸ Ba:bene ebete ba:be komo dododi, ba:ba tetenomolo netewa-netewa Hiya:nomo Nopopi ba:gala 24 Watowatopi iba:te ibino holoholo hopamo ba miya:te ebe ba:bo adikumiya:. Ba:bene nale Watowatopino komo ba:ma ka:na

✧ 5:5: Tup Mabu 49:9; Ais 11:1,10; Haw 22:16 ✧ 5:6: Sek 4:10; Yon 1:36; Haw 13:8

umimo, ibino kokotolo dolopo ba:gala golodo kalili ba:bi ilina netewate pola:lama:nui, ba:bi golodo kalili ipuwalo hidohido nibo ilina tabotabohonomola, ba:bi hidohido nibo ilina ba: hibima: midipa:te toetoe tabo Godotamo dolamagiminaka ba:bi tabo komokomola. ✧

⁹ Ba:bene iba:te Sipi-goe Deha:poto adikumima: uli ohale ba:ma ka:na alapihuya:,

“Ama: kapiyate modobola

mokopa:mida pepa lawete pepoeni hale iya:hilima:,

mabu tawakaluba:te ama: danakapumiya:la,

ba:ba tetelo ama:le Godoko kokalakuimima:

ibi Saitanakono du genamane uluhukulatelete

amia:no hawa:mo ibi a:huiyahaliya:ta.

Iyo, ama:le komo tawakalubi ibino hiya:hiya:

tama kapiyuimi ipuwane

ba:gala hiya:hiya: tabo ga:la kapiyuimi ipuwane

ba:gala hiya:hiya: hopo ipuwane uwatete, ✧

¹⁰ ibi Ko Gawadalagi Godokono habanapima:

a:midiliya:ta,

iba:te emedena tetelo ebena oko kowatinama:.

Iyo, ba:be mabuma: hopo haba konomolo

komo tawakalubi hiliyonomate iba:tamo

ba:papamila:halenakomena:.” ✧

¹¹ Ba:ba tetelo nale gala Hunu Haboeno komo nopopi hiliyonomoeno tabo madodo bekuhuimo, ba:bi nopopi mumulunomola,

✧ **5:8:** Haw 8:3-4; Ohale 141:2 ✧ **5:9:** Ohale 33:3; 40:3; 96:1; 98:1 ✧ **5:10:** Ikuli 19:6; Ais 61:6; Haw 1:6; 20:6

nale ibi ka:lamihole modoboha: Iba:te Ko
 Gawadalagino luta bahi anagogobeya:midalo
 ba pola:na, netewa-netewa Hiya:nomo Nopopi
 ba:gala 24 Watowatopi iba:te ☆ 12 ibino tabo
 madodo hunamo wadiya:paa:latelelo na:ga:luya,
 “Sipi-goe Deha:poto kubapa:te danakapumiya,
 wadiyala tawakalubi hiliyonomate
 ebeno helo komamo na:papamila:hamena,
 ba:gala dogodogo ilina ebetamo ba ikameho,
 ebe Muludawama: ba:gala Ha:hidawama:
 na:ka:ma:mena!
 Iyo, iba:te ebena mahilo hunamo nadipata:mena,
 ba:gala ebe ba awagamina,
 ebetamo kalakala tabo na:ga:lamena!”

13 Ba:ba tetelo Hunu Habalo ba:gala hopo ha-
 balo demedehona, iyo, haka ipuwalo ba:gala
 kehaha: kolomoeno beya ipuwalo ba:gala alomo
 hunulu demedehona, ba:bi tawakalubi ba:gala
 ka:ka: ilina hiliyonomate kapimilo da:ga:luti, nale
 ba:be tabo ba:ma ka:na ulimo,
 “Kodawate ebena Ko Gawadalagi emede bahilo
 emedena tetelo da:lutamene
 ba:gala Sipi-goe Deha:poto,
 wadiyala ale emedena tetelo
 iba:tamo kalakala tabo ba ga:lana,
 ibino mahilo hunamo ba:wadiya:paa:latelenakoma!
 Iyo, wadiyala ale ibi ba awagaminalena,
 ibino helo komamo ba:papamila:halenakoma!”

14 Ba:ba tetelo netewa-netewa Hiya:nomo
 Nopopa:te na:ga:luya, “Ba:moe tabo hibinomola,
 ba:ba:la!” ba:bene 24 Watowatopa:te ibino

☆ 5:11: Da:n 7:10; Yun 12:22

holoholo hopamo ba miya:te Kodawa Godoko
ba:gala Sipi-goe Deha:poto ba:bo adikulamiya:.

6

Sipi-goe Deha:potote Mokopa:mida Pepoen Dopo Sikisi Hale Iya:hili Komo

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami
ba:be komote wiboheno, Sipi-goe Deha:potote
sa:ba:ni hala:mo matuhumiho ditanui ba:be
mokopa:mida pepoen dopo hale ditamidui, nale
ba:be komo ba:bo umimo. Ba:ba tetelo netewa-
netewa Hiya:nomo Nopopi ipuwalo etate ebene
tabo madodo hunamo adipatelo ebete alomo
goewata huiyamo na:goi, “Ama: mamona:pa!” ✧

² Ba:bene nale ba:be tabo dulimo, keyakeyanomo
oso-goe ba:gala ebene namutudawa ebe hunulu
lutalo ba:bo ulamimo, ba:be namutudawoen
kokotolo alaholohoeno gagaliti itanui. Ba:bene
Kodawate ko gawadalagino pake ilina ebetamo
dikami, ebete lawete ba:bo nuluhukui komo
tawakaluba:go ba nalaholoho iba:tamo
helonomoma: koneda:ma:. ✧

³ Ba:bene Sipi-goe Deha:potote mokopa:mida
pepoeno eta hale da:kitamidui, ba:moe ba:
netewa tetema: ba eda: Hiya:nomo Nopopi
ipuwalo eta tetedawate na:goi, “Ama: mamona:pa!”
⁴ Nale ba:be tabo dulimo, eta oso-goete
ba:bo kapuluhukui, ebe ba: hawihawinomola.
Ba:bene ba:be oso-goe hunulu da:luti, Kodawate
ba:be namutudawatamo alaholo gili konomo
ba:gala helo bikami, ebete hopo habanapa:tamo

✧ **6:1:** Haw 4:6; 5:1 ✧ **6:2:** Sek 1:8; 6:1-6

mauba konomo ba nikalame iba:te alaholoho ipuwalo etapa:te etapi kanakapulamema:

⁵ Ba:bene Sipi-goe Deha:potote mokopa:mida pepoenno eta hale da:kitamidui, ba:moe ba:netewa-kapiya tetema: ba eda: Hiya:nomo Nopopi ipuwalo eta tetedawate na:goi, “Ama:mamo na:pa:!” Nale ba:be tabo dulimo, kilikilino mo oso-goe ba:gala ebena namutudawa ebe hunulu lutalo ba:bo ulamimo, ba:be dubuino kokotolo naha ilinoeno menemene ulameno ilinate itanui. ⁶ Ba:ba tetelo netewa-netewa Hiya:nomo Nopopa:te kebolo ka:la:mota:hanui, ba:be ipuwane nale hopo lumagino tabo madodo keba ka:nala:ka: ba:bako tabo madodo ba:ma ka:na ulimo, “Ama: hopo habanapa:tamo baa:wiboho komo natuya:, ba:ma ka:na iba:te kapiya kilogalama witi-laisa kapiya hegeloeno oko huiyamo ba:lawenakomena:, ba:gala netewa-kapiya kilogalama baa:nomo atumu mani konomamo ba:kauwatanakomena:. Ba:be mabuma: ibino komo gugudi hiliyonomate baa:ma: koha:lahama:na:, huiyatiya nale talona ama:tamo ba:ma ka:na ihatememata, ama:le ibino gala:ipi gao keha ba:gala olibi gao keha akakubahilama:la:.”

⁷ Ba:bene Sipi-goe Deha:potote mokopa:mida pepoenno eta hale da:kitamidui, ba:moe ba:netewa-netewa tetema: ba eda: Hiya:nomo Nopopi ipuwalo eta tetedawate na:goi, “Ama:mamo na:pa:!” ⁸ Nale ba:be tabo dulimo, ga:wega:wenomo oso-goe ba:gala ebena namutudawa ebe hunulu lutalo ba:bo ulamimo, ba:be dubuino mahilo ba: Hoetela, ba:bema: Ha:lahapino Haba umidawate ebe beta:matana.

Ba:bene Kodawate helo ibi netewa-pa:tamo ikalami, iba:te alaholoho komo ba:gala baa:wiboho komo, hoe tawetawe komo ba:gala helohelo ilinoeno ikuliho komo, ba:bi olalati komokomo hopo habanapa:tamo kowatama:. Ba:bema: tawakalubi hiliyonomo ipuwalo, komo netewa-netewa ipuwane eta kapiya kahoe, eta kapiya kahoe, ba:ma ka:na kewagelema:na: ☆

⁹ Ba:bene Sipi-goe Deha:potote mokopa:mida pepoenno eta hale da:kitamidui, ba:moe ba: paibo tetema: edi. Ba:ba tetelo kuba ododilipa:te Godokono tabo olamagimi mabuma: kebe tawakalubi dopamo danakapulamiya:, nale ba:bi tuputupupino gobogobo ba:bo ulamimo, Godoko owatidoloeno patapata ipuwalo iba:te na:pola:nuya:. Ba: hibila, ba:be patapata hunamo Godoko adikumipa:te hawa:goeno ilina koa:mo ba:bo miya:tenaka. ¹⁰ Ba:bene ba:bi gobogobate koamo ga:lawatahalo na:ga:luya:, “O Kodawa, ama: Helonomodawalata, iyo, ama: talonanomolata ba:gala hibidawanomoma: eda:nata! Ba:bema: puya:te a danakapua:miya:, ama:le ibino kuba ododili komo keba tetelo na:kanagilamelelameomena:? Ibino kuba huiya iba:tamo ikalamema:, wadiyala ama:le a ba emalagidoloe tete akaga:gima:tepala:!”

¹¹ Ba:ba tetelo Kodawate ibi hiliyonomatamo ga:ga:ga: keyakeya kaliko ikalameholete ibi ba:ma ka:na kiyalami, “La:le ukui bilibilima: eda:haheno tete nanekele gala na:kemeda:tepuya:la:. Ba: hibila, kuba ododilipa:te la: keba ka:na kanakapulamitiya:la,

☆ **6:8:** Yel 15:1-3; Isi 5:12,17; 14:21

iba:te ba:ba ka:na la:eno komo hibima: midipi ekaki kakanakapulamema:na:, mabu nale tete iba:tamo gala a:kikalamemo iba:te ba:bi kuba ododili komo kupula:lema:. Huiyatiya naeno okopi anakapulame kuititi hibilo da:lawemene, ba:ba tetelo nale ibi anakapulamepa:tamo kuba huiya kikalamema:nemo.” ☆

¹² Ba:bene Sipi-goe Deha:potote mokopa:mida pepoenno eta hale da:kitamidui, ba:moe ba: sikisi tetema: edi. Ba:ba tetelo hopo habalo konomo wima:la:te duluhukui, hegeloeno a:la:mina komote wibote kilikilinomo kaliko huiyama: dito edi. Ba:bene hopo konomote dunate, manomeno a:la:mina komote atumu kawibonate hawihawinomoma: ba eda:na, ☆ ¹³ alomoeno oloka:te hopamo ba: dito pegudiniya:, ba:ma ka:na konomo gogote gao keha ba padegete komo wiwahaha: gaote hakamo keba ka:na ka:pegudinaka ba:ba ka:na. ☆ ¹⁴ Ba:bene Kodawate alomo konomo lawenate ba:bo mokopa:midani, lumagiti tilo keba ka:na ka:mokopa:midanako ba:ba ka:na, ba:gala ebete hopo haba lawenate konomamo ba adegetena, hopoenno hunuhunu haka hiliyonomo ba:gala kehaha: kolomoeno haka hiliyonomate ibino pola:na bahi miya:palenate tama:mo ba:bo tolama:tepahaleniya:. ☆

¹⁵ Ba:ba tetelo hiya:hiya: hopoenno koko gawadubu ba:gala ibino koko gabomani dubu, alaholohopino koko gawadubu ba:gala ilina dogodogopi dubu, puya:te komo okopino

☆ **6:11:** Haw 7:9,13; 19:14 ☆ **6:12:** Ma:t 24:29; Oel 2:20; Haw 8:12; 11:13; 16:18 ☆ **6:13:** Ais 34:4 ☆ **6:14:** Haw 16:20

namutulubima: deda:hana ba:gala puya:te huiyaha: oko dowatihona ba:gala puya:te hegehege mani oko dowatihona, iyo, ibi hiliyonomate tole konomo lawenate hunuhunu hakamo ba alahutihona haka gugu ba:gala nakola ipuwamo ba:bo nawalelahaleniya: ☆

¹⁶ Ba:bene iba:te ibino tabo madodo hunamo wadiya:paa:latelelo hunuhunu hakatamo ba:gala koko nakolatamo na:ga:laniya:, “Wadiyala la:le a hunamo piguditi a na:pihia:tea:la! La:le a owalubihino, Hunu Haboeno Ko Gawadalagi emede bahilo da:luta ba:be Kodawate a dua:memene, ba:bene Sipi-goe Deha:potoeno konomo mauba komote atamo kopema:ne! ☆

¹⁷ Iyo, ibino konomo mauba hegelate atamo ba:a:puluhuku, ba:bema: a ipuwalo eta lumagiti modoboha: ibino holoholo hapulu la:na!” ☆

7

Godote Ebeno Kukala Da:miya:telamemene Ba:bi 144 Taosene Tawakalubino Komo

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale Hunu Haboeno komo netewa-netewa nopopa:te hopoeno kuititi netewa-netewalo la:mota:hanalo ba:bo ulamimo. Ba:ba tetelo iba:te hopo haboeno koko huhu netewa-netewa duhilamenomo a:duhilamiya:, hopo konomoeno keha hunulu ba:gala kehaha: kolomo konomolo huhuti pa:mutakapoma: ☆

² Ba: hibila, Godote ba:moi nopopa:tamo helo

☆ **6:15:** Ais 2:10,19,21 ☆ **6:16:** Luk 23:30 ☆ **6:17:** Yow 2:11; Ma:l 3:2 ☆ **7:1:** Yel 49:36; Da:n 7:2

dopamo ikalamiya: iba:te hopo haba konomo
ba:gala kehaha: kolomo konomo kubahilamema:.

Ba:ba tetelo nale Hunu Haboeni eta
nopodawa hegelate da:powalohonako ba:ba
hapuni podolutalo kumimo, ebenu kokotolo
Ka:ka: Godote tawakaluba:tamo kukala
da:miya:telamenako ba:be ilinate itanui. Ba:bene
ebete komo netewa-netewa nopopa:tamo
ibulunomamo ba:ma ka:na goi, ³ “Ba:ma tetelo
la:le koko huhu komamo ba:moe hopotamo
ba:gala hopoeni kehatamo ba:gala kehaha:
kolomo konomotamo eta kuba komo akododa:la:,
huiyatiya ale dopamo Godokono okopino
wato kala:mo ebenu kukala miya:telame komo
dupula:ma:, wadiyala la:le hopo haba konomo
ba:bo na:kubahimiya:la:.” ☆

⁴ Ba:bene puya:te Godokono kukala
nopopa:godone duwatemena: nale ba:bi
tawakalubino kuititi ba:ma ka:na ulimo,
ibino kuititi ba: 144 taosenela, iba:te Isalaela
tawakalubino hiya:hiya: 12 gu ipuwane
kikulihoma:na:. ☆ ⁵⁻⁸ Ba:moi ba: ba:bi Isalaela
tawakalubino hiya:hiya: guino mahilola —
Yuda, Lubeni, Ga:da, A:sa, Na:patali, Ma:na:sa,
Simiyono, Libai, Isaka, Sebulana, Yausepe,
ba:gala Beniyamina. Ba:bema: ba:moi gu
hiliyonomoeno komoma:, eta guni komo
12 taosene tawakaluba:te Godokono kukala
uwatete, eta guni komo 12 taosene tawakaluba:te
kukala kuwatete, ibi hiliyonomate ba: ba:ba
ka:na kikulihome:na:.

☆ **7:3:** Isi 9:4,6; Haw 9:4 ☆ **7:4:** Haw 14:1,3

Mumulunomo Hibima: Midipa:te Godokono Hunu Habalo Ebe Adikumi Komo

⁹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale eta komo ba:ma ka:na kumimo. Hiliyonomo tawakaluba:te ibino hiya:hiya: hopone ba:gala hiya:hiya: tama kapiyuimi ipuwane ba:gala hiya:hiya: tabo ga:la kapiyuimi ipuwane ya:lo da:pikulihuya:, iba:te ga:ga:ga: keyakeya kaliko pupuliti, ibino kokotamo ele ba a:midalita, Ko Gawadalagino luta bahi dopo hapulu ba:gala Sipi-goe Deha:potoeno holoholo hapulu ba:bo la:mota:hanuya:. Ba: hibila, ba:bi tawakalubi mumulunomola, lumagiti ibi ka:lamihole modoboha! ¹⁰ Ba:bene ibi hiliyonomate kapimilo ibulunomamo na:ga:luya:, “Aeno Kodawate ebena Ko Gawadalagi habalo da:luta, ebe ba: Godotela. Ba: hibila, ka:ka: mula: komote ebe ba:gala Sipi-goe Deha:potago ibi kapiyagodone puluhukuna!” ✧

¹¹ Ba:ba tetelo Ko Gawadalagino luta bahi ba:gala 24 Watowatopi ba:gala netewa-netewa Hiya:nomo Nopopi, komo Hunu Haboeno nopopi hiliyonomate ibi anagogobeya:midalete ba:bo la:mota:hanuya:. Ba:bene iba:te Godokono Ko Gawadalagi luta bahi dopo hapulu ibino holoholo hopamo ba miya:te ebe adikumilo ¹² ba:ma ka:na ga:luya:, “Wadiyala tawakaluba:te emedena emedena tetelo aeno Kodawa Godoko na:milimihonakamena:, ba:gala iba:te ebe ba awagaminana ebe mulunomodawama: na:ka:minakamena:! Iyo, iba:te ebetamo kalakala

✧ **7:10:** Haw 4:10

tabo na:ga:lanakamena:, ba:gala ebeno mahilo hunamo ba adipatena iba:te ebeno helo ba:gala ha:hi komamo na:papamila:hanakamena!: Ba:moe tabo hibinomola, ba:ba:la!” ✧

¹³ Ba:bene Watowatopi ipuwalo etate na ba:ma ka:na kiyalami, “Ba:moi ga:ga:ga: keyakeya kalikagopi puya:tela:ka:, ba:gala iba:te kebene ka:pikuliya:?”

¹⁴ Nale ebeno tabo ba huiya na:goimo, “Kodawa, na iya:tawaha:. Wadiyala ama:le na niya:tunama:.”

Ba:bene ebete natamo na:goi, “Puya:te hopoenokuititi teteno koko temeteme ipuwado pelamete ibino ka:ka: mula: komago kuitita:mo da:pikuli, ba:moi tawakalubi ba: ba:bi hibima: midipila, iyo, iba:te ibino ga:ga:ga: kaliko Sipi-goe Deha:potoeno hawa:mo dukulaliya: keyakeyahibinomoma: ba:bo midiliya:.” ✧

¹⁵ Ba:bema: iba:te hegela du hiliyonomolo Godote ebeno Ko Gawadalagi emede bahilo ba luta, iba:te ebeno holoholo hapulu ebe Adikumino Hiya: Genamalo oko bowatihona. Ba:bene Godote iba:go ba emedena, ebete ibi itagua:midalelo

¹⁶ baa: kapete ba:gala beya kapete gala a:kulamamenakamene, ba:gala hegeloeno koete iba:tamo temeteme gala a:kikalamenakamene.

✧ ¹⁷ Ba: hibila, Sipi-goe Deha:potote Ko Gawadalagino luta bahi tamelo da:la:na, ebete ba:bi tawakalubi ulamedawama: beda:namene, ba:ma ka:na ebete sipi-goe ulamedawama: ba eda:na ibi dito da:peka:ka:la:na ba:be

✧ **7:12:** Haw 5:12 ✧ **7:14:** Da:n 12:1; Ma:t 24:21 ✧ **7:16:** Ais 49:10

beyamo komagatalema:ne, iba:te nihote wiboha: ka:ka: ba:bo kolawema:. Ba:ba tetelo ebete ibino temeteme komo hiliyonomo da:wibuilamelelamemene, ibino ihi baidi meteteholelamete eta temeteme komote iba:tamo gala a:kuluhukunakamene.” ☆

8

Sipi-goe Deha:potote Mokopa:mida Pepoen Kuititi Hale Itamida Komo

¹ Ba:bene Sipi-goe Deha:potote mokopa:mida pepoen kuititi hale ditamidui, ba:moe ba:sa:ba:ni tetema: edi. Ba:bema: Godokono Hunu Habalo tete gopowahidopolo tawakalubi ba:gala nopopi ibi hiliyonomate tabo ga:laheno tata-banomolo ba pola:na eta diyamote kuluhuku-tiha:, ² ba:bene nale Godokono holoholo hapulu emedena tetelo da:la:mota:hana ba:bi sa:ba:ni nopopi ba:bo ulamimo, ebete iba:tamo sa:ba:ni gebole ikalameholi.

³ Ba:ba tetelo eta nopodawate golodo kalili adahete Kodawa Godoko owatidoloeno patapata tama:mo da:puti, Kodawate hido nibo puhulu ilina ebene kalili ipuwamo konomamo ba:bo haminali, ebete ba:be hido nibo ilina hibima:midipino toetoe tabago kapiyuilamete Godoko owatidoloeno golodo patapata hunamo koa:mo komiya:tema:, ba:be golodo patapatate Hunu Haboen Ko Gawadalagi luta bahi dopo hapulu itana. ☆ ⁴ Ba:bene nopodawate kalili koa:mo ihatete hido nibo ilina okalimi da:tupuimi, ebete kalili ebene kokotamo koe ipuwane

☆ **7:17:** Ohale 23:2; Ais 25:8; Haw 21:4 ☆ **8:3:** Haw 5:8; Ikuli 30:1-3

gala kalawete Godotamo ba adipate, hido nibo ilinoeno ahutate hibima: midipino toetoe tabago ebetamo ba:bo nalehawaminuya. ⁵ Ba:bene nopodawate Godoko owatidoloeno patapata hununi koe ae uwatete kalili ipuwamo miya:tete hopo habamo ba:bo pa:da:nui. Ba:be mabuma:wima:la:te hopo konomo ba adegete alomoeno hiya:hiya: ga:lawatahale komo ba:gala hegela a:la:wa:hiyahale komate ba:bo ikulihutiya:. ✧

Nopopa:te Dopo Gebole Netewa-netewa Molehole Komo

⁶ Ba:ba tetelo gebola:gopi nopopi sa:ba:ni iba:te ibino gebole moleholema: hidote la:mota:hanuya:.

⁷ Ba:bene dopo nopodawate ebene gebole da:moli, ba:ba tetelo Kodawate nakola huiya wegola kikipo ba:gala koe powa hawa:go kapiyuilamete hopo habamo helonomamo ba:bo piya:heki. Ba:be mabuma:hopolo da:la:mota:hanui, ba:bi keha hiliyonomo ipuwalo, komo netewa-kapiya ipuwane eta kapiya koelo woenakui, eta kapiya woenakui, ba:ba ka:na hopoeno kehate dito kubakubahuya:. Ba:ba tetelo hopo konomoeno hiya:hiya:hemo ba:gala pali ilinate koelo atumu dito kawamotiya:. ✧

⁸ Ba:bene eta nopodawate ebene gebole da:kamoli, ba:moe ba: netewa tetema: edi. Ba:ba tetelo eta hununomo hakate koelo da:woiti Kodawate ba:be haka lawete kehaha: kolomamo dito pa:da:nui, ⁹ ba:bene kehaha: kolomoeno

✧ **8:5:** Hawi 16:12; Ikuli 19:16-19; Haw 11:19; 16:18 ✧ **8:7:** Ikuli 9:23-26; Isi 38:22; Yow 2:30

netewa-kapiya komokomo ipuwalo kapiya komoeno beyate hawima: eda:te ba:bo kubui. Ba:be mabuma: ba:be beya ipuwoeno ka:ka:ka:ka: ilina hiliyonomate a:ha:lahuya:, ba:gala ba:be beyalo dopamo da:wapata:lamenakui ba:bi tawakalubino boge hiliyonomate atumu dito kakubakubahuya:.

¹⁰ Ba:bene eta nopodawate ebene gebole da:kamoli, ba:moe ba: netewa-kapiya tetema: edi. Ba:ba tetelo alomo hununi konomo olokiti pegui, keba ka:nala:ka: lumagiti koe powagoeno ketole alo da:da:namene ba:ba ka:nala. Ba:bema: ba:be olokiti eta tuli beyamo da:pegui hopo konomoeno hiliyonomo tuli ba:gala beya ma:pe ipuwalo, komo netewa-kapiya ipuwane eta kapiya kubanakui, eta kapiya kubanakui, ba:ba ka:na hopo habanapino niho beyate dito kubakubahuya:.

¹¹ Ba:be olokino mahilo ba: Kaka Hoe Komotela, mabu ebete hopo habamo da:pegui, tawakalubino hiya:hiya: beya iyapoho bahi hiliyonomo ipuwalo, komo netewa-kapiya ipuwane eta kapiya kakama: eda:nakui, eta kapiya kakama: eda:nakui, ba:ba ka:na eda:huya:. Ba:bene komo tawakalubi hiliyonomate ba:be beya da:nihui, iba:te ba: dito ha:lahuya:.

¹² Ba:bene eta nopodawate ebene gebole da:kamoli, ba:moe ba: netewa-netewa tetema: edi. Ba:ba tetelo Kodawate hegela ba:gala manome ba:gala oloki dalukuli, ibino alote hegehegema: dito eda:huya:, ba:bema: hegela teteno netewa-kapiya komokomo ipuwalo kapiya komote дума: edi, ba:gala du teteno netewa-

✧ 8:11: Yel 9:15

kapiya komokomo ipuwalo kapiya komote atumu dunomoma: kedi mabu manome oloki iba:te hidamo ka:la:minahaletiha: ☆

¹³ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale wali alomo hunudu puilutalo umimo, ebete ibulunomo ba:ma ka:na goi, “Iya:, la: niliya! Iya:, la: niliya! Iyo, la: puya:te hopo habalo demedehonama, la: niliya! Ba: hibila, komo netewa-kapiya nopopa:te ya:lo a:hida ibino gebole komoleholema:, ba:bema: ibino hiya:hiya: geboleno diyamo dikulimina:, ba:ba tetelo komo netewa-kapiya kokonomo temetema:te hopo habamo kopikulima:na:!” ☆

9

Naba Paibo Nopodawoeno Gebole Mole Komo

¹ Ba:bene eta nopodawate ebene gebole da:kamoli, ba:moe ba: paibo tetema: edi. Ba:ba tetelo nale eta oloki hopo habalo kapitanalo ba:bo umimo, ba:be olokiti dopamo Hunu Habane peguya:. Ba:bene Kodawate ba:be olokitamo ki bikami, ba:be ki ba: Du Bobo Konomoeno gigiho a:hiya:midoeno kila, ba:be Du Bobolo kuba gobogobo hiliyonomate bemedehona. ☆

² Ba:bene olokiti ba:be ki lawete Du Boboeno gigiho da:hiya:midui, ahutate ba:moe bobo ipuwane konomamo ba podoluta hegela hunu haputi duma: ba:bo edi, keba ka:nala:ka: tawakaluba:te gagale hemo ba emadolamehole ahutate hununomamo dodolomene ba:ba

☆ **8:12:** Isi 32:7; Haw 6:12-13 ☆ **8:13:** Haw 9:12; 11:14 ☆ **9:1:** Haw 20:1

ka:nala. ☆ 3 Ba:ba tetelo ahuta ipuwane mumulunomo wawakate da:pikulihui, Kodawate iba:tamo iwawoeno helo ba ikalame 4 iba:tamo talona ba:bo ihatelami, iba:te hopo habalo dapepehona ba:bi hemo ba:gala pali ilina ba:gala kehoeno paha a:kakubahilama:mena:, huiyatiya puya:te Kodawoeno kukala ibino wato kala:mo miya:telameha:pima: deda:hana, wawakate ba:bi tawakalubi kapiyatamo temeteme ikalamema: modobola. ☆ 5-6 Ba:bene wawakate paibo manome ipuwalo hibima: midiha:pa:tamo kokonomo temeteme kikalamema:na:, ba:be temeteme ba: iwawate lumagi ba aliwata ebetamo dikamemene ba:be temeteme keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Ba:be mabuma: hibima: midiha:pa:te kokonomo temeteme ba iya:tawaha, iba:te ha:lahama: ubi komiya:tema:na: huiyatiya gabo nipo kohowadima:na:, iyo, wawakate tawakalubi a:kanakapulama:mena:, mabu iba:te ba:be komo ododima: Kodawate talona ihatelami. ☆

7 Ba: hibila, nale dulamimo ba:bi wawakoeno holoholo hiya:nomola, iyo, ibino ape ba: alaholoho komamo da:tolamita ba:bi alaholohopino oso-goegoeno ape huiyala, ba:bene iba:te ibino watamo koko gawadubuino golodo pake ilina pupulila. Ba:gala ibino dopo ba:gala baidi ba: dubuino dopo ba:gala baidila, ☆ 8 huiyatiya ibino hinibo ba: kamenakamenoeno ga:ga:ga: hinibo keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, ba:gala ibino lalo ba: layono-gahoeno lalola.

☆ 9:2: Tup Mabu 19:28; Yow 2:2,10; Ikuli 10:12-15 ☆ 9:4: Haw 7:3 ☆ 9:5-6: Yauba 3:21; Yel 8:3 ☆ 9:7: Yow 2:4

☆ 9 Ba:bi wawaka ibino bodolo teta:mo alaholohopino auli nehe ilina pupulila ba:gala ibi patamagopila, ba:bema: iba:te ibino patamamo da:wapata:lamiti diyamo konomote ba:bo uluhukuti, sa:liyote-boge hiliyonomate oso-goegoe hiliyonomago alaholoma: keba ka:na ka:tolamitanaka ba:ba ka:na. ☆ 10 Ba:gala ba:bi wawaka wetagopila, iyo, iba:te paibo manome ipuwalo hopo habanapa:tamo temeteme dikalamemena: ba:be temetemeneno helote ibino wetolo kopola:lama:nama:ne. 11 Ba:gala hibila, ibino ko gawadalagi ba: helonomo nopodawa etala, huiyatiya ebe Godokono okodawaha:, ao, ebe ba: Du Bobo Konomolo demedehona ba:bi kuba gobogoboeno namutudawala. Ebeno mahilo Yu tawakalubino tabamo Aba:donatela ba:gala Guliki tawakalubino tabamo Apoliyonatela, ba:be mahiloeno ipuwa ba: ‘Kubanomamo Alukulidawala.’

12 Mu numitota:la:, kokonomo temeteme ipuwalo dopo komote ba: a:peto, huiyatiya komo netewa temeteme komate ba: na:pa:!

Naba Sikisi Nopodawoeno Gebole Mole Komo

13 Ba:bene eta nopodawate ebeno gebole da:kamoli, ba:moe ba: sikisi tetema: edi. Ba:ba tetelo nale eta dawoeno tabo madodo bulimo, ba:be tabo madodote Godoko owatidoloeno golodo patapatoeno mubumubu netewanetewa ipuwane puluhukui, ba:be patapatate Godokono holoholo hapulu itana. 14 Ba:bema: tabo madodote naba sikisi nopodawatamo ba:ma ka:na goi, “Yupala:itisi ko tulilo

matuhulamehola:go demedena, ama:le ba:bi netewa-netewa nopopino hale pahalamililamete naeno ubi komokomo ododilima: noelama:!”

¹⁵ Ba:bema: puya:te matuhulamehola:go Godokono tete da:latiminama:, ba:bi netewa-netewa nopopa:te ibino matuhulamehole ipuwane dito ikuliya:, iba:te tawakalubi hiliyonomo ipuwalo, komo netewa-kapiya ipuwane eta kapiya kanakapumi, eta kapiya kanakapumi, ba:ba ka:na konewagelema:. Ba:hibila, Godote ba:bi netewa-netewa nopopino oko owati komoma: kebe gogo ba:gala kebe manome ba:gala kebe hegela ya:lo da:miya:tiya:, iba:te ba: ba:be tetenomolo ebenu ubi komokomo ododilima: ikuliya:. ✧

¹⁶ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale eta komo ba:ma ka:na kumimo, alaholohopi dubu mumulunomate ibino oso-goegoa:go ba:bo ikulihuya:, ba:bene nale ibino kuititi ba:ma ka:na ulimo, ba:be kuititi ba: 200 miliya:nila. ¹⁷ Ba:bi alaholohopi dubate auli nehe ilina pupulila, ba:bi nehe ipuwalo komo ba: hawihawihibila, komo bumibumihibila, ba:gala komo hipawahipawahibila. Ba:bene ba:bi dubuino oso-goegoeno komo ba:ma ka:nala, ibino wato ba: layonogahoeno wato huiyala, ba:gala ibino tabo ipuwane koe powa ahutago ba:gala kubanomo nibo papateho komate kapimilo ikulihutiya:. ¹⁸ Ba:bema: oso-goegoeno tabo ipuwane dikulihuti ba:bi netewa-kapiya kuba komamo iba:te hopo habanapi hiliyonomo ba:bo

✧ **9:15:** Haw 8:7-12

anakapulamiya:, iyo, tawakalubi hiliyonomo ipuwalo, iba:te komo netewa-kapiya ipuwane eta kapiya kanakapumi, eta kapiya kanakapumi, ba:ba ka:na ewageliya:. ¹⁹ Ba: hibila, oso-goegoeno helote ibino tabolo ba:gala wetolo na:pola:lama:nui, iyo, ibino wetoenno helote tawakaluba:tamo temeteme atumu a:kikalamiya: mabu ibino weto ba: helo kaluino wato huiyala.

²⁰ Huiyatiya nale eta komo ba:ma ka:na kumimo, tawakalubi hiliyonomo ipuwalo puya:te ba:moi kokonomo temeteme komone ha:lahaheno, iba:te ibino kubakuba ukui hiya:ma: midiliti Godotamo kohobila:ha:. Ba:ma ka:na iba:te ibino ida:da:li ba:gala kuba gobogobo adikulame komo kamiya:paleha:, iyo, iba:te ha:kiya ibino kokotamo hiya:hiya:dododilinaka, ba:bi golodo ba:gala siliba ba:gala auli ilina ida:da:li, ba:bi nakola ba:gala keha ida:da:li, ba:bi baidi tamiholame ba:gala galo duhulame ba:gala wapata:lameha: ida:da:li, iba:te ba:bi hiya:hiya: ida:da:li adikulame komo kekelalameha:. ☆ ²¹ Ba:gala iba:te Godotamo ohobila:ma: ibino komo kuba ododili komokomo atumu kamiya:paleha:, ba:ma ka:na tawakalubi anakapulame komo ba:gala giwali ododili komo, bohelemele pilo komo ba:gala komopino ilina pilo komo, iba:te ba:bi kuba komokomo miya:palema: ubiha:ma: eda:huya:.

10

Godokono Helonomo Nopodawa Ba:gala Tabo

☆ **9:20:** Haw 16:9,11; Ohale 115:4-7; 135:15-17; Da:n 5:23

Miya:te Pepa Ibino Komo

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale eta helonomo nopodawa Hunu Habane pihitigutalo ba:bo umimo. Ilaguiti ebena wato a:bega anagogobeya:midadigui, ba:gala ebena holoholo hegeloeno a:la:mina huiyala, ba:bene ebete alomoeno bubu puliti, ebena nato ba: koko hototo netewa koe powago da:wamotita keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. ² Ba:ba tetelo nale ebena kokotolo ditanui ba:be tabo miya:te pepa bekumimo. Ba:bene ebete hopo habalo ba la:na, ebena tu hapu nato kehaha: kolomamo a:putiti ba:gala pele hapu nato gagale hakamo aka:puti, ³ ebete ebena tabo madodo hunamo adipatelo tabo ba:bo goi, layono-gahate helo konomago keba ka:na kugahanako ba:ba ka:na. Ba:bene alomoeno sa:ba:ni ga:lawatahale komate ebena tabo ba huiya, ⁴ nale ibino tabo uliti bukamo miya:tema: dewagelimo, ba:ba tetelo eta tabo madodote Hunu Habane puluhukuti na ba:ma ka:na pikiyanami, “Ao, alomoeno sa:ba:ni ga:lawatahale komate da:ga:la, ama: bukamo akamiya:ta:la! Ibino tabo komote ugumui ipuwalo nitanamene!” ✧

⁵ Ba:bene kehaha: kolomamo ba:gala gagale hakamo da:puti, ba:be helonomo nopodawate ebena tu hapu kokoto Hunu Habamo ba adipate, ✧ ⁶ ebete pote hopo haba ba:gala alomo dododiliya: ba:gala pote emedena tetelo demedenamene ba:be Ko Ka:ka:dawoeno

✧ **10:4:** Da:n 12:4,9 ✧ **10:5:** Tutumu 32:40; Da:n 12:7

mahilamo hibinomo tabo ba:ma ka:na goi, “Ba:ba:la, latimi tete ba: a:wibo! ⁷ Iyo, Godote ya:lo tetelo dugumuiya:, tete ga:ga:nomo petote ba:be nopo ebena ukui hawakalimipi okopa:tamo galane da:hawakalimiya:, ebete ba:be nopoeno hiya:hiya: komo ba:ma tetelo kododilima:ne, mabu hibila, naba sa:ba:ni nopodawate ebena gebole da:molemene, ba:ba tetelo ba:bi komoeno ikuliho komo ba:bo kotupuimima:ne.” ✧

⁸ Ba:bene dopamo Hunu Habane da:puluhukui, ba:be atu tabo madodote natamo gala ba:ma ka:na kapi, “Ama:le kehaha: kolomamo ba:gala gagale hopamo da:puti, ba:be nopodawatamo tote ebena kokotolo ditana ba:be tabo miya:te pepa na:nelawa:.”

⁹ Ba:bema: nale nopodawatamo tote pepa lawema: ebe da:nikiyamimo, ba:ba tetelo ebete natamo na:goi, “Wadiyala, ama: lawete na:na. Ba:moe pepate amia:no tabo ipuwalo golanomoma: keda:ma:ne, moloeno gola keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na, huiyatiya amia:no tepo ipuwalo kakanomoma: keda:ma:ne.” ✧

¹⁰ Ba:bene nale pepa lawete da:nuimo, ba: hibila, naeno tabo ipuwalo moloeno golama: eda:te, huiyatiya da:migiguimo tepo ipuwalo kakanomoma: ba:bo edi. ¹¹ Ba:ba tetelo nopodawate na gala na:kakiyanami, “Wadiyala ama: gala katote komo tawakalubi hiliyonomatamo Godokono tabo na:nolamaginakuya:. Iyo, ebena ubi komodo kebe komate iba:tamo ba:gala ibino hiya:hiya: hopamo ba:gala ibino hiya:hiya: tabo

ga:la kapiyuimi tawakaluba:tamo ba:gala ibino hiya:hiya: koko gawadubatamo dikulihomena:, ba:bi komokomoma: ibi na:nikiyalamenakuya:.”

11

Godokono Hibi Komo Hawakalimi Okopi Netewa Ibino Komo

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, Kodawate genamoeno ga:ga: modoboteno kuku natamo ikanamete ba:ma ka:na goi, “Ama: tote na Adikunameno Hiya: Genama nemodobotete, ba:gala ba:be genamalo ditana na owatidoloneno patapata kanemodobotete, ba:bene ba:bolo na dadikunamena ama:le ba:bi tawakalubi akona:ka:lamiholiya:.” ✧ ² Huiyatiya ama:le na Adikuname Genamoeno kala imi ipuwalo ditana ba:be tame dito hapu akamodobota:la:, mabu nale hibima: midiha:pa:tamo 42 manome tete kikalamema:nemo, ba:bema: iba:te ba:be tete ga:ga:dopolo na Adikuname Genamoeno tame dito hapu ba:gala naeno Yelusalema ko haba konomo ibino mauba ipuwalo natamo ba mikita ibino kuba komokomo ba:bo kododilima:na:.” ✧ ³ Ba:gala naeno tepo ipuwoeno ukui kohawakalilamema: nale okopi netewapa:tamo helo kikalamema:nemo, ba:bema: 42 manome ipuwalo, ba:moe tete ba: 1,260 hegela tetela, iba:te naeno tabo hopo habanapa:tamo ba nolamagimi, iba:te tawakalubino hibima: midiha: mabuma: ibino tepo temeteme hawakalimima: kubakuba kaliko kopupulima:na:.”

✧ **11:1:** Isi 40:3; Sek 2:1-2 ✧ **11:2:** Luk 21:24; Haw 13:5

4 Ba: hibila, Kodawa Godoko ba: hopo haboeno Namutudawala, ba:gala ba:moi ebena tabo olamagimipi netewa ba: ebena holoholo hapulu da:la:mota:na ba:bi olibi gao keha netewala ba:gala alo netewala. ☆

5 Ba:be mabuma: hopo habanapa:te iba:tamo temeteme ikalamema: ubi dihatemena:, huiyatiya ibino tabo ipuwane Godokono koete puluhukuti iba:tamo da:maubahalena ba:bi tawakalubi ba:bo kemadolamema:ne, iyo, puya:te ibi netewapa:tamo temeteme ikalamema: dewagelemena:, Godote ibi ba: ba:ma ka:na kanakapulamema:ne. ☆ 6 Ba:bene ba:moi okopi netewoeno komo ba:ma ka:nala, iba:godolo helo bitana wegola o komo koduhimima:, ba:bema: tete ga:ga:nomolo iba:te Godokono tepo ipuwoeno ukui ba hawakalilamena wegolate a:koamene. Ba:gala iba:godolo helo atumu ba:kaitana, iba:te tawakalubino niho beya hawinomoma: komidilima: ba:gala komo hiliyonomo olalati komamo hibima: midiha:pi kalukulima:, iyo, keba tetelo iba:te ubi dihatenakomena: ba:bakobako hiya:hiya: temeteme komo hopo habanapa:tamo bikalamenakomena:. ☆

7 Huiyatiya iba:te Godokono tabo olamagimi oko hibilo dupula:mena:, ba:ba tetelo eta Hiya:nomo Holoholo Ilnate Du Bobo Konomo ipuwane podolote iba:go ba palaholo helonomoma: eda:te ibi ba:bo

☆ 11:4: Sek 4:3,11-14 ☆ 11:5: 2Sa:m 22:9; Ohale 97:3 ☆ 11:6: 1Gaw 17:1; Ikuli 7:17-20; 1Sa:m 4:8

kanakapulamema:ne. ☆ 8 Ba:bene ba:be helo Ilnate ibino ha:la ape dito miya:palette, iba:te tawakalubino eta konomo haboeno ilina kolowami haba tulituliyo dito kokapitahiya:mota:nama:na:. Ba:be ko haboeno ipuwa mahilo ba: Sodomola ba:gala eta ipuwa mahilo ba: Isipitila, dopamo tawakaluba:te ba:be atu habalo Kodawa Ya:suku keha pihigalo ba pihomote ebe atumu ba:bo anakapumiya:.

☆ 9-10 Ba:bene hiya:hiya: hopo tawakalubi ba:gala hiya:hiya: tama tawakalubi ba:gala hiya:hiya: tabo ga:la kapiyuimi tawakalubi, ibi hiliyonomate Godokono okopi netewapino ha:la ape ba ulamelelame bobo ipuwamo miya:tema: talona ba:bo kihatelamema:na:. Ba:gala ibi netewapino ha:la mabuma: hopo habalo demedehona ba:bi hibima: midiha:pi hiliyonomo ipuwalo etapa:te etapa:tamo malemale ilina ba ikama:tihuita ibino kalakala konomamo kadipatema:na:, iyo, ibino kalakala konomote kitanama:ne mabu tete ga:ga:dopolo ba:bi Godokono ukui hawakalimipi netewapa:te iba:tamo temeteme ikalamenakuya:.

11 Huiyatiya ibino kalakala komote netewakapiya hegela itanate, ba:bene eta hegela ba lawe hegela tuli tetelo ba:bo kowiboma:ne. Iyo, hibila, ba:ba tetenomolo Godokono ka:ka:te ebene okopi netewapi ipuwamo popegate iba:te hoe ipuwane mahila:te, ba:bene hopo habanapa:te ibi ka:ka:lo ba ulame konomo tole ba:bo lawiya:.

☆ 12 Ba:bene ibi netewapa:go

☆ 11:7: Dan 7:21; Haw 12:17; 13:7; 17:8 ☆ 11:8: Luk 13:34

☆ 11:11: Isi 37:5,10

alaholohopima: deda:hanama:, ba:bi hibima: midiha:pa:te ibi ba ulamita, Godokono okopi netewate ebena konomo tabo madodo Hunu Habane pitalo ba:ma ka:na uliya:, “La: mamona:podolala!” ba:bema: iba:te alomoeno hawai ipuwado ebetamo ba:bo nodoluya: ✧

¹³ Ba:bene ba:ba tetenomolo konomo wima:la:te uluhukuti, ko haboeno 7,000 tawakaluba:te ba ha:laha ibino genama hiliyonomo ipuwalo, komo ta:ni ipuwane eta kapiya kubanakui, eta kapiya kubanakui, genamate ba:ba ka:na kubakubahuya: Ba:be mabuma: puya:te ha:lahaheno iba:te konomamo ba toletoleho Hunu Haboeno Godo ba:bo awagaminuya: ✧

¹⁴ Mu numitota:la:, kokonomo temeteme ipuwalo netewa komate ba: a:petoha, huiyatiya eta kapiya temeteme komote ba: na:pe! ✧

Naba Sa:ba:ni Nopodawoeno Gebole Mole Komo

¹⁵ Ba:bene eta nopodawate ebena gebole da:kamoli, ba:moe ba: sa:ba:ni tetema: edi. Ba:bema: ba:ba tetelo komopa:te Hunu Habalo ibino hiya:hiya: tabo madodo hunamo da:wadiya:paa:lateli, na Yonete ibino tabo ba:ma ka:na ulimo, “Aeno Kodawa Godoko ba:gala ebena Oemedawa Kelisoko, ibi netewapa:te helo konomo ba: a:lawa:, ba:bema: ba:ma tetene tupuimiti emedena emedena tetelo ebe kapiyate hopo konomoeno Ko Gawadalagima: beda:namene!” ✧ ¹⁶ Ba:ba tetelo 24 watowatopa:te Godokono holoholo

✧ **11:12:** 2Gaw 2:11 ✧ **11:13:** Haw 6:12; 16:18 ✧ **11:14:** Haw 9:12 ✧ **11:15:** Ikuli 15:18; Ohale 10:16; Da:n 2:44; 7:14

hapulu koko gawadubuino ahidi bahi hunamo
 da:gagahidi, iba:te ibino ahidi haba miya:palete
 ibino holoholo Godokono nato mabamo ba
 miya:te ebe adikumilo ¹⁷ ba:bo ga:luya;

“Helonomo Kodawa Godo, hopo haba tupuimi-
 hino

ama: dopamo nemedenama:ta,
 ba:gala ama: ka:lo bemedenata!

Ale ama:tamo kalakala tabo badipatitama;

mabu ama: amia:no konomo helo ba:
 a:lawa:ta,

ba:bene ba:ma tetene tupuimiti

ama: kapiyate Ko Gawadalagima:
 beda:namena:ta!

¹⁸ Hibima: midiha:pa:te ama:tamo ba mauba-
 hana,

ama: huiyatiya iba:tamo konomo mauba
 ipuwalo

ba:bo uluhukata.

Ba:bema: ba:moe ba: tetela,

ama:le ha:lahapino komo kanagilamele-
 lamema:na:ta,

ba:gala ba:moe ba: tetela,

amia:no ukui hawakalimipi ba:gala komo
 okopi,

ibi hiliyonomate hidohido huiya ama:godone
 kuwatema:na:.

Iyo, ba:moe ba: tetela,

puya:te amia:no mahilo hunamo dadipatena

ba:bi tuputupu tawakalubi hiliyonomo ipuwalo

kokopi ba:gala hegehegepi atumu

hidohido huiya ama:godone kuwatema:na;

ba:gala ba:moe ba: tetela,

puya:te ibino kuba ododili ipuwalo

hopo haba da:kubahimiya,
ama:le ibi huiyatiya kokubahilamema:na:ta.”

☆

¹⁹ Ba:bema: ba:ba tetelo Godoko Adikumino Hiya: Genamate ebenu Hunu Habalo da:la:na, ebete ba:be genamoeno gigiho dito a:hiya:midui, ba:bene ya:lo tetenomolo Godote ebenu tawakalubi kowalubilinama: iba:tamo nopo da:tamotiya:, na Yonete ba:be nopoeno Talona Bokose genama gulu ba:bo umimo. Ba:gala ba:be atu tetenomolo kokonomo nakola huiya wegola kikipo ba:gala alomoeno hiya:hiya: ga:lawatahale komo ba:gala hegela a:la:wa:hiyahale komo ba:gala konomo wima:la:, ba:bi komate kapimilo ikulihutiya:. ☆

12

Kamena Ba:gala Hawihawi Pahiya Konomo Ibi-ino Komo

¹ Ba:ba tetelo Godokono Hunu Habalo eta konomo hanohano komote duluhukui, na Yonete ba:be komo ba:ma ka:na umimo, kamenate hegela puliti ebenu nato netewa manoma:mo ba a:putiho, ba:bene Kodawate ebe mabuma: 12 oloka:mo ko gawadalagino pake ilina ododiti, ebete ba:be ilina kamenoenno watamo ba:bo pulimi. ² Ba:be kamena lamitula, ba:bema: ebete gudu alahimima: konomo temeteme ba ulita ba:bo ihiti. ☆

³ Ba:bene eta hanohano komote Hunu Habalo ba:ma ka:na uluhukui, Hawihawi Pahiya

☆ **11:18:** Ohale 110:5; Lom 2:5; Haw 20:11-13; Ohale 115:13

☆ **11:19:** Yun 9:4; Haw 8:5; 15:5; 16:21 ☆ **12:2:** Mai 4:10

Konomo nale umimo, ebe ta:ni kalitagoenola ba:gala sa:ba:ni watagoenola, ba:bene ebene sa:ba:ni watolo sa:ba:ni koko gawadubuino pake ilinate na:pola:ma:nui. ☆ ⁴ Nale ebe ba umita ebete alomo hunuino oloki hiliyonomo ipuwalo, komo netewa-kapiya ipuwane eta kapiya ebene wetamo hopamo pa:da:nanakui, eta kapiya hopamo pa:da:nanakui, ibi ba:ba ka:na kubahilami. Ba:bene kamenate gudu alahimima: dewageliti, Konomo Pahiyate ebene dopo hapuamo ba:bo pinuti, guduti menokoeno tepo ipuwane pehawakalalo ebete dito konama: ☆

⁵ Ba:bene ba:be kamenate dubu gudu balahimi. Ba: hibila, galane tetelo ba:be guduti hopo haboeno hiliyonomo hiya:hiya: tawakalubino Ko Gawadalagima: keda:ma:ne, ba:bene puya:te eba:go alaholohopima: deda:hamena: ebete auli kukamo ibi kubamo kalukulima:ne. Ba:bema: Pahiyate ba:be gudu nama: dewageliti, Godokono nopodawate ebene ka:ka: ba pemula:me ebe pelawa:digate Hunu Habamo magatate Godokono Ko Gawadalagi luta bahilo ebene dopo hapuamo dito nadipi. ☆

⁶ Ba:be atu tetelo kamenate Pahiyoenō helo ipuwane dito alahuli, Godote ebene ka:ka: mula:mema: dito hopolo ya:lo da:hiduimiya: ba:be awalela baha:mo, ba:bene ebete 1,260 hegelalo ba:bolo ba nemedena Godote ebe hidamo kobuiya:minanatema:ne.

⁷ Ba:bema: Godokono Hunu Habalo alaholo ko-

☆ **12:3:** Da:n 7:7 ☆ **12:4:** Da:n 8:10 ☆ **12:5:** Ais 7:14; 66:7; Ohale 2:9; Haw 19:15

mote duluhukui, ba:ba tetelo Maikoloko ba:gala Godokono komo tuputupu nopopi iba:te Konomo Pahiya ba:gala ebena nopopa:go kubamo alaholuya. ✧ ⁸ Ba:bene alaholo ipuwalo Maikoluia:te wato kikipo da:lawi, ba:bema: iba:te Pahiya ebena nopopa:go Hunu Habane helonomamo ba ta:malatele, ⁹ ibi hiliyonomo uwata:digate hopamo dito piya:hekiya:. Ba: hibila, Konomo Pahiya:te ba: hopo haba tupuimi mabuni kaluino holoholamo duluhukuya: ba:be dawala, ebena netewa mahilo ba: Kubadawala ba:gala Saitanatela, ebete hopo habanapi hiliyonomo ha:da amihoholamema: ewagelena. ✧

¹⁰ Ba:ba tetelo na Yonete Hunu Habalo eta dawoeno konomo tabo madodo bulimo, ebete ba:ma ka:na goi, “Ka:lo Godokono ka:ka: mula: komote hopo habanapa:tamo ba: a:puluhuku! Iyo, ebena helo ba:gala ebena Oemedawa Kelisokono helote hawakala pe, mabu ba:moe ba: ebena Ko Gawadalagima: eda: tetela! Ba: hibila, aena Godokono Ko Gawadalagima: eda: komote a:puluhuku, mabu ebena holoholo hapulu kebe dawate dopamo du hegela hiliyonomolo a hibima: midipi ekaki kuba ododilipima: da:ka:minakui, ebete ba:be Kubadawa Hunu Habane a:pa:da:nui. ✧ ¹¹ Ba: ba:ma ka:na hibima: midipa:te ba:be Kubadawoeno wato kikipo itamidamiya:, mabu iba:te alaholoho ipuwalo katoletolehonaha: ibino hibima: midi mabuma: koha:lahama:, iyo, iba:te Godokono Hido Tabo dolamagiminaka ba:be taboeno hibi

✧ **12:7:** Yud 9 ✧ **12:9:** Tup Mabu 3:1,14; Luk 10:18; 22:31; Haw 20:2 ✧ **12:10:** Yauba 1:11; Sek 3:1

komamo ba:gala Sipi-goe Deha:potoeno hawa:mo helonomoma: eda:hana. ¹² Ba:be mabuma: la:puya:te Hunu Habalo demedehonama, wadiyala la: hiliyonomo na:kalakalahala:! Huiyatiya la:tawakalubi ba:gala ilina puya:te hopolo ba:gala kehaha: kolomolo demedehonama, la: niliya mabu Kubadawate la:tamo ba: a:pihitigui. Ebe iya:tawala ebena kuba ododili tete ba:gopowahima: neda:, ba:bema: ebete konomo mauba ipuwado la:tamo a:puluhukui!” ☆

¹³ Ba:bene na Yonete ba:moe eta komo bekumimo, Godote Konomo Pahiya hopo habamo da:pa:da:nui, ebete ba:be komo ba:piya:tawuta, dubu gudu dalahimi ba:be kamena heloamo ba:bo ta:matui ebe konekubahimima:.

¹⁴ Ba:bema: ba:ba tetelo Godote konomo walino patamu netewa kamenatamo ikami, ebete Pahiya miya:pate dito hopamo ba nepuila ebena ka:ka:mula: bahi ba:bo konumima:. Ba:bene kamenate ba:bolo ba nemedena, Godokono ka:ka: mula: komote ebegodolo netewa-kapiya gogolo ba itana, eta gogo da:lawemene ba:be gogoeno tetetetenomamo ba:bo konuluhukuma:ne. ☆

¹⁵ Ba:bene kamenoeni alahula: ipuwalo Pahiyate ebe ba ta:mata, ebena tabo ipuwane konomo hulama beyate uluhukui ba:be kamena lawa:digate ebena ka:ka: mula: bahini dito katama:, ¹⁶ huiyatiya Godote kamenatamo owalubi komo ba poeme, hakate ha:kiya da:bolagali ba:ba tetelo hakate Pahiyoeni tabone duluhukui ba:be konomo beya dito migigui. ¹⁷ Ba:be mabuma: Pahiyate

☆ **12:12:** Ais 44:23; 49:13 ☆ **12:14:** Da:n 7:25; 12:7

kamenatamo konomamo da:maubui, huiyatiya ebete ebe miya:pate ba: dito tui ebene komo guguda:go konalaholohonama:, ba:bi gugudi ba: puya:te Godokono tutumu tabamo da:papamila:halena ba:gala Ya:suku mabuma:hibi tabo dolamagimina ba:bi tawakalubila. Ba:ba tetelo ba:be Pahiya Konomote tote hopo haboeno kehaha: kolomo dodolo ba:bo nela:nui.
☆

13

Hiya:nomo Holoholo Iinoeno Komo

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale Hiya:nomo Holoholo Ilina kehaha: kolomo ipuwane podolutalo ba:bo umimo. Ebe sa:ba:ni watagoenola ba:gala ta:ni kalitagoenola, ba:bene ebene ta:ni kalitalo ta:ni koko gawadubuino pake ilinate na:pola:lama:nui, ba:gala ebete ebene sa:ba:ni watamo Godoko iduduputimino mahilo ya:lo a:miya:teholiya: ☆ ² Ba:be Iinoeno holoholo ba:ma ka:nala, ebene ape ba: helonomo tumu pusino apela, ba:gala ebene nato ba: konomo helo gahoeno natola, ba:gala ebene tabo ba: helonomo layono-gahoeno tabola. Ba:bene Konomo Pahiyate ebene konomo helo Hiya:nomo Holoholo Ilinatamo dito ikami, ebe kapiyate hopo konomolo ko gawadalagima: keda:nama: ☆ ³ Ba:bene nale ebene eta watolo hoe bugumuti ditama:nui ba:bo umimo, ebete ba:be bugumu

☆ **12:17:** Haw 11:7 ☆ **13:1:** Haw 12:3; 17:3,7-12 ☆ **13:2:** Da:n 7:4-6

alaholo ipuwalo lawi, huiyatiya ba:be hoe komote ebegodolo wibote ebenu watote gala dito kahidui, ba:be mabuma: hopo habanapi hiliyonomate hanohanoholo Hiya:nomo Holoholo Ilina kalakalago ba:bo ta:matuya: ✧ ⁴ Ba:be atu tetelo tawakaluba:te Pahiya ba:bo adikumiya: mabu ebete ebenu helo Hiya:nomo Holoholo Ilinatamo hibilo ikami, ba:gala iba:te Hiya:nomo Holoholo Ilina atumu ba kadikumi ba:ma ka:na ga:luya:, “Ba:moe Hiya:nomo Holoholo Ilinoenno helo bada konomola:ka:! Hibila, lumagino helo modoboha: ba:moe Ilinago alaholohoma:!”

⁵ Ba:bene Godote 42 manome tete Hiya:nomo Holoholo Ilinatamo ikami, ebete hopo habalo helodawama: ba eda:na ebe ha:kiya ebe awagaminalo Godoko ba:bo kiduduputimima:

✧ ⁶ Ba:bema: Hiya:nomo Holoholo Ilinatamo ba: ba:ba ka:na ewageli, ebete Godoko ba iduduputimi ebenu mahiloeno komoma: ba:gala ebenu Emede Haboeno komoma: ba:gala Hunu Habalo demedehona ba:bi tawakalubino komoma: kubakuba tabo ba:bo olamagi.

⁷ Ba:be atu tetelo Godote ebetamo tete bikami ebete hibima: midipa:go ba alaholoho ibi kokubahilamema:, ba:be mabuma: ebete hopo konomolo helodawama: ba eda:na, hiya:hiya:tama tawakalubi ba:gala hiya:hiya: tabo ga:la kapiyuimi tawakalubi ba:gala hiya:hiya: hopo tawakalubi ibi hiliyonomate ebetamo kopapamila:halema:na: ✧ ⁸ Ba:bema: hopo konomolo demedehona ba:bi tawakaluba:te

✧ **13:3:** Haw 17:8 ✧ **13:5:** Da:n 7:8,25; 11:36; Haw 11:2

✧ **13:7:** Haw 11:7

Hiya:nomo Holoholo Ilina ba:bo kadikumima:na:, huiyatiya Godote hopo haba ododihino dopamo puino mahilo Sipi-goe Deha:potoeno Ka:ka: Bukamo da:miya:telamiya: ba:bi tawakalubi kapiyate ebe a:kadikuma:mena:, ba:be Sipi-goe Deha:poto ba: kubapa:te danakapumiya: ba:be dawala. ✧

⁹ Ba:bene Godote na:goe, “Galagodawa, ama: ba:moe tabo hidamo nulia! ¹⁰ Naeno hibima: midipi ipuwalo nale kebe lumagitamo ubi dihatemo komopa:te ebe du genamamo dito noemema:, iba:te ba:be lumagi ba:bamo hibilo konoemema:na:, ba:gala na kebe lumagitamo ubi dihatemo komopa:te ebe alaholo gila:mo anakapumima:, iba:te ebe alaholo gila:mo hibilo kanakapumima:na:. Ba:be mabuma: naeno tawakaluba:te ba:bakobako temeteme duwatemena:, wadiyala iba:te ibino hibima: midi ipuwalo kodakodalo ba la:mota:hana heloha:ma: akeda:hala:” ✧

Eta Hiya:nomo Holoholo Ilieno Komo

¹¹ Ba:bene nale eta Hiya:nomo Holoholo Ili-nate haka ipuwane podolutalo ba:bo umimo, ebe netewa kalita ka:ma: dikulihumita ba:bako dabi sipi-goe deha:poto huiyala, huiyatiya ebeno tabo madodo ba: helonomo pahiyoenno tabo madodola.

¹² Ba:bene ba:be Ili-nate dopamo duluhukui ba:be eta Hiya:nomo Holoholo Ilieno dopo hapulu ba la:na helo ebegodone ba:bo lawi, hopo habalo demedehona ba:bi tawakalubi hiliyonomate ebeno tabamo kopapamila:halema:. Ba:bema:

✧ **13:8:** Ohale 69:28; Haw 17:8; 20:12,15; 21:27 ✧ **13:10:** Yel 15:2; 43:11; Haw 14:12

ba:moe gabodo ebete tawakalubi konomamo kiyahalami iba:te dopo Ilina kadikumima:, ba:be dopo Ilina ba: hoe bugumuti ba itama:na gala da:kahidui ba:be Ilinala.

¹³ Huiyatiya galane duluhukui ba:be eta Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno komo ba:ma ka:nala, ebe koko hanohano komo ododilidawala, ba:bema: ebete hiliyonomo tawakalubino holoholo hapulu koe powago alomo hununi hopo habamo dito puluhukuti. ☆ ¹⁴ Ba:hibila, Godote tete ebetamo ikami ebete dopo Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno dopo hapulu ba:makomako hanohano komo kododilima:, ba:bema: ba:moi hanohano ododili ipuwalo ebete tawakalubi hiliyonomo ha:da ba amihoholame ebete ibi ba:bo kiyahalami, iba:te dopo Ilinoeno holoholo huiya ida:da:li kododima:. Ebe ubila tawakaluba:te ba:be dopo Ilina ba adikumi ebeno mahilo hunamo kadipatema:, mabu etate alaholo gila:mo ebe hoe bugumagoma: da:midi ebe huiyatiya kahoeha:. ¹⁵ Ba:ba tetelo Godote modoboma: da:goi, galane duluhukui ba:be Ilnate helo ba:bo lawi, tawakaluba:te kebe ilina ibino kokotamo dododi ba:be ida:da:litamo ka:ka: kikamema:. Ba:be mabuma: dopo Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno ida:da:liti ba ka:ka:na, ba:bete hopo habanapa:tamo tabo olamagi da:tupuimi ibi ba:ma ka:na kiyalami, puya:te ebe adikumihino wadiyala komopa:te ibi dito nanakapulama:mena:.

¹⁶ Ba:bene hegehege ba:gala koko tawakalubi, dogodogopi ba:gala ilinaha:pi, puya:te huiyaha:

☆ **13:13:** Ma:t 24:24; 1Gaw 18:24-39; Haw 19:20

oko dowatihona ba:gala puya:te mani oko dowatihona, ba:bi tawakalubi hiliyonomatamo ba:moe Hiya:nomo Holoholo Ilnate tutumu bikalami iba:te ebena kukala ibino tu hapu kokotamo o wato kala:mo kuwatema: ☆ 17-18 Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomo ipuwalo puya:te ebena kukala uwatehena, ibi kubahilamema: ebete komopa:tamo talona bihatelami, iba:te kolowami ipuwalo ba:bi tawakaluba:tamo naha ilina ba:gala mani a:kikalama:mena: Ba:bema: la: puya:te ba:moe buka tabo dulihutama, la: niya:tawahala: ba:moe Hiya:nomo Holoholo Ilnaeno kukala ba: ebena nabala, iyo, ba:be naboena ipuwa ba: ebena mahilola. Ba:bema: wadiyala la: ipuwalo muludawate ebena hido ukuia:mo ba:moe naboena ipuwa na:lawa:mene, mabu hibila, naba 666 ba: Hiya:nomo Holoholo Ilnaeno nabala.

14

Sipi-goe Deha:poto Ba:gala Ebena Tawakalubi Ibino Komo

¹ Ba:bema: naena baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wibohena, nale Yelusalema ko haboena hunu hakalo* Sipi-goe Deha:potote ebena 144 taosena tawakaluba:go la:mota:hanalo ba:bo ulamimo. Hibila, ba:bi tawakalubino wato kala:mo ebete ebena mahilo ba:gala ebena Nabiwino mahilo ya:lo a:miya:teholiya:

² Ba:bene Godokono Hunu Habane da:pi, nale

☆ **13:16:** Haw 14:9-11; 16:2; 20:4 * **14:1:** Buka ka:lamiholeadawa, wadiyala ama: niya:tawa, Yelusalema haboena eta mahilo ba: Sayonola.

eta tabo madodo ba:bo ulimo, ba:be tabo madodo ba: helonomola, beya konomoeno diyamo ba:gala alomoeno goewata diyamo huiyala, huiyatiya nale gala da:kemalagidoluimo ba:be tabo hidonomoma: goimo, tawakaluba:te dolopo kapimilo keba ka:na ka:modohutanaka ba:ba ka:na. ☆ ³ Ba:ba tetelo nale 144 taosene hibima: midipino komo ba:ma ka:na umimo, iba:te Godokono Ko Gawadalagi luta bahino dopo hapulu ba:gala ebena netewanetewa Hiya:nomo Nopopino holoholo hapulu ba:gala 24 Watowatopino holoholo hapulu ba:la:mota:hana uli ohale ba:bo alapihuya:. Ba:hibila, hopo habanapi hiliyonomo ipuwalo ba:bi 144 taosene tawakalubi kapiyate ba:be uli ohale alapiho modobola, mabu Kodawate ibino ka:ka: huiyahalete Saitanakono du genamane ba:bo uluhukulateliya:. ☆ ⁴ Ba:moi tawakalubi ba: kebe dubate ibi ha:kiya ibino ape talonama: ba midili kamenakamenago kapiyama: keda:hanakuiha: ba:moi ba:bi dubula, iyo, iba:te kamenakamena kuwateholiya:ha:. Ba:bema: hibila, Sipi-goe Deha:potote kebamo da:tonako iba:te ebe ba:bamo dito ta:matanaka, mabu ebete hopo habanapi hiliyonomo ipuwalo kebe tawakalubi Saitanakono du genamane duluhukulateliya: ibi ba: ba:bi tawakalubila. Iyo, ebe ba:gala Godoko ibi netewapino hidonomo palino dopo naha ilina keba ka:nala:ka:, ba:moi 144 taosene tawakalubi ba: ba:ba ka:nala, ⁵ ibino tabo ipuwalo ha:da amiho komo puliyanomola, ba:gala ibino ododili

☆ 14:2: Haw 1:15; 19:6 ☆ 14:3: Ais 42:10; Haw 5:9; 7:4

ipuwalo ibi tuputupunomoma: ba eda:ha eta kubate iba:godolo kitanaha:.

Godokono Netewa-kapiya Nopopino Tabo Ga:la Komo

⁶ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale Godokono eta nopodawate alomo hunudu puilutalo ba:bo umimo, ebe ba: Godokono emedena emedena teteno Hido Tabo atedawala. Ba:bema: puya:te hiya:hiya: hopolo ba:gala hiya:hiya: tama tawakalubi ipuwalo ba:gala hiya:hiya: tabo ga:la kapiyuimi ipuwalo demedehona, ba:bi tawakalubi hiliyonomatamo ba:moe nopodawate Godokono tabo konolamagama:ne. ⁷ Ba:bene ebete ibulunomamo na:goi, “Wadiyala la: hiliyonomo Godoko tolemelo ebe hunamo nadipata:la:, mabu tete ba: a:pe ebete hopo habanapino hiliyonomo komokomo kanagilamelelamema:. Wadiyala la: hiliyonomo ebe nadikuma:la:, mabu hopo haba ba:gala alomo hunu, kehaha: koko kolomo ba:gala dito peka:ka:la:hale beya hegehege, ebe ba: ba:moi hiliyonomo komo Ododilidawala.”

⁸ Ba:bene ba:moe dopo nopodawoeno tabote da:wibui, ba:ba tetelo nale etoeno tabo ba:ma ka:na kulimo, “Ba:baloni haba konomo niliya! Dopamo ebena tawakaluba:te ibino kateneno kuba ubi komamo komo tawakalubi hiliyonomo ba:bo kubahilamenakuya:, lumagiti gamoda beya etatamo ikamelolo keba ka:na ka:kubahiminako ba:ba ka:na. Ba: hibila, dopamo tetelo tawakaluba:te na:ga:lanakuya: ba:be ko haba

helonomola, huiyatiya ba:ma tetelo Godokono mauba ipuwalo ebe ba: a:kubadiga!” ✧

⁹ Ba:bene ba:moe nopodawoeno tabote da:wibui, ba:ba tetelo nale etoeno tabo bekulimo, ebe ba: netewa-kapiya tete dawama: dedi ba:be dawala. Ebete tabo ibulunomamo ba:ma ka:na goi, “Pote Hiya:nomo Holoholo Iinoeno kukala ebena wato kala:mo o kokotamo lawete ba:be Iinoeno ida:da:li dadikumimini, ✧ ¹⁰ Godote ba:be lumagitamo ebena konomo mauba kalili hibilo kikamema:ne, ebete ebena niho ipuwalo dupula:mene ebena komo dito kokubadigama:. Ba: hibila, ebena kuba ododili mabuma: ba:be lumagiti Sipi-goe Deha:poto ba:gala ebena hidotalona nopopino holoholo hapulu koko temeteme kuwatema:ne, mabu ebete helonomo koe ipuwalo ba:gala kubanomo nibo pate ipuwalo ba:bo konilutama:ne. ✧ ¹¹ Ba:bema: ebete kebolo da:lutamene ba:be Koe Haboeno ahutate hununomamo ba odolo, hegela du hiliyonomolo hawela ami tete nanekelenomo a:kuma:mene, iyo, ebete Hiya:nomo Holoholo Iina ebena ida:da:la:go ba adikulamena ebena mahiloeno kukala ebena ape hunulu kalakalago da:lawi, ba:be mabuma: ebete koko temeteme ipuwalo emedena emedena tetelo bemedenamene.” ✧

¹² Ba:moe ba:be mabuma: na Yonete goemo, puya:te Godokono tutumu tabamo papamila:ha mabuma: temeteme duwatemena:, wadiyala iba:te Ya:suku hibima: midi ipuwalo kodakodalo

✧ **14:8:** Ais 21:9; Yel 51:7,8; Haw 17:2; 18:2,3 ✧ **14:9:** Haw 13:12-17 ✧ **14:10:** Tup Mabu 19:24; Ohale 75:8; Ais 51:17,22; Yel 25:15-16; Isi 38:22; Haw 16:19; 20:10; 21:8 ✧ **14:11:** Ais 34:10

ba la:mota:hana heloha:ma: akeda:hala: ☆

¹³ Ba:bene eta tabo madodo Hunu Habane da:pi nale ba:ma ka:na ulimo, “Ama: naeno tabo bukamo ba:ma ka:na na:miya:ta:, ba:ma tetene tupuimiti kuititi hegela teta:mo nuluhuku, puya:te Kodawa Ya:suku hibima: midi mabuma: da:ha:lamena:, ba:ba:te na:kalakalahamena:!”

Ba:bene Godokono Gobogobote natamo tabo ba:ma ka:na olamagi, “Ba: hibila, ba:ba:te konomamo kokalakalahama:na:! Iba:te natamo kebe menemene oko dowatihonakui, ba:be oko ipuwane hidohido noloho gaote a:pikulinakuya:, ba:bema: iba:te ba:be oko ipuwane hido hawela kamihoma:na:.”

Godote Hopo Habanapino Komokomo Anagil-amelelame Komo

¹⁴ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale naeno dopo hapulu Kodawate alomoeno keyakeya hawai hunulu lutalo ba:bo umimo. Ba:be Kodawoeno ape hopo lumagino ape huiyala, ba:gala ebete ebena watamo ko gawadalagino golodo pake ilina puliti ebena kokotolo witi-laisa iya:hilino giha giliti itama:nui.

☆ ¹⁵ Ba:bene Godokono Hunu Habalo ditana ba:be Adikumino Hiya: Genama ipuwane eta nopodawate puluhukuti, hawai hunulu da:luti ba:be Kodawatamo ibulunomamo na:pegoi, “Tete ba: uluhuku! Wadiyala ama: amia:no gila:mo hopo haboeno witi-laisa hiliyonomo niya:hila:, mabu ba:bi ilinate hibinomolo a:kodakodahui!” ¹⁶ Ba:bema: pote hawai hunulu

da:luti ba:be Kodawate ebena witi-laisa iya:hilino gili adipatete hopo habado da:patanatui ba:bi ilina hiliyonomo iya:hiliti ba: dito uwateholi.

¹⁷ Ba:bene Godoko Adikumino Hiya: Genama ipuwane eta nopodawate da:puluhukui, ebena kokotolo gala:ipi gao ma:taleno giha giliti itama:nui. ¹⁸ Ba:ba tetelo Godoko owatidoloeno patapata tamene ebena eta nopodawate kapuluhukui, ebe ba: Godotamo hawa:goeno ilina ikamehoeno koe namutudawala. Ba:bene ebete gala:ipi gao ma:taleno gila:godawatamo ibulunomamo na:goi, “Hopu haboeno pali konomolo gala:ipi gaote hibinomolo a:wiwahui! Ba:bema: wadiyala ama: amia:no gila:mo ba:bi gao hiliyonomo na:ma:tala!” ✧ ¹⁹ Ba:bema: gila:godawate ebena gili da:midahui, ebete hopu haboeno palino gala:ipi gao hiliyonomo ma:talete Godote dopamo koamo daligiya: ba:be gao ihi adilutihoeno nakola bobo ipuwamo dito niya:heki, mabu ba:be bobolo Godote kuba ododilipa:tamo ebena konomo mauba kohawakalimima:ne. ²⁰ Ba:bene Godokono Yelusalema ko haba tamelo ebena okopa:te ba:bi gala:ipi gao hiliyonomo natamo ba mikimoelita, ibino ape ipuwane hawihawinomo beyate hawi keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na konomamo peka:ka:la:huti. Ba:ba tetelo ba:be beyoeno kulukulu ba: deha:poto tulino kulukulu huiyala, iyo, ba:be beyate oso-goeno wato teta:mo ba nodolo 300 kilomitama: eda:te ba:bo neka:ka:li. ✧

15

*Godote Kuititi Sa:ba:ni Koko Temeteme Hopo
Habamo Da:poelamemene Ba:be Komo*

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale Godokono Hunu Habalo eta konomo hanohano komo ba:ma ka:na umimo, ebena sa:ba:ni nopopa:te hopo habanapa:tamo sa:ba:ni koko temeteme komo kikalame: ba:bolo la:mota:hanuya:. Hibila, iba:te kuititi tetenomolo hopo habamo ba:bi temeteme komo poelame da:wibomene, ba:ba tetelo Godokono konomo mauba komote atumu kowiboma:ne.

² Ba:bene nale a:la:mina beya bobo konomote ditanui ba:bo umimo, ba:be ipuwane hegela a:la:wa:hiya komate ikulihuya:, koe keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Ba:gala ba:be beya bobo tamelo da:la:mota:hanui, nale ba:bi hibima: midipa:te Godokono dolopo ibino kokotolo pola:lama:nalo kulamimo, ba:bi tawakalubi ba: puya:te Hiya:nomo Holoholo Iinoeno wato kikipo da:lawiya: ba:bi tuputupupila, iyo, ba:ba:te alaholoho ipuwalo ba:be Iinoeno holoholo ida:da:li ba:gala ebena mahiloeno 666 naba a:kubahilamiya:.

³ Ba:bema: Mosesete kebe ohale ebena oko namutudawa Godoko adikumima: dododiya:, ba:be ohale ba: atumu Sipi-goe Deha:potoeno ohalela, ba:bi tuputupupa:te ba:be ohale ba alapiho ba:ma ka:na ga:luya:,

“Kodawa Godo, ama: ba: Helonomodawalata!

Ama:le kebe koko komo dododilina
ba:bi komo ba: hanohanohibinomola!

Ama: kapiya ba: emedena teteno Ko Gawadalagi-
lata!

Amia:no ododili gabo

ba: tuputupunomola ba:gala hibinomola! ☆

4 O Kodawa, ama: kapiyate Hido-talona Dawama:
eda:nata,
ba:bema: hiliyonomo tawakaluba:te ama:
tolemelo
amia:no mahilo hunamo badipatenakom-
ena:!

Iyo, amia:no tuputupu ododili komo
hopo habanapa:tamo a:hawakalilamiya:ta,
ba:bema: hiya:hiya: hoponapi hiliyonomate
ama: adikumima: kopelameholema:na:!” ☆

5 Ba:bene ba:be komo da:wibui, Godokono
sipi-goe tama alokoa:mida Talona Genamate
Yunapino iniwala:godolo da:la:nami, ba:be
Genama nale Hunu Habalo ba:ma ka:na
umimo, ba:be Genama tetenomolo ditana ba:be
Talonanomo Haba Godote dito a:hiya:midui. ☆

6 Ba:bema: puya:godolo helo ditanui sa:ba:ni koko
temeteme hopo habamo kopoelamema:, ba:bi
sa:ba:ni nopopa:te Talona Genama guni ba:bo
pikuliya:, ibi alonomo hidohido kaliko pupulila,
ba:gala ibino bodolo tetelo da:pola:lama:nui
ba:bi kawali ba: huiya kokonomo ilinala.

7 Ba:bene Godokono netewa-netewa Hiya:nomo
Nopopi ipuwane eta kapiyate ba:moi sa:ba:ni
nopopa:tamo puluhukuti iba:tamo sa:ba:ni
golodo kalili dito pikalami, ba:bi kalili ba:
emedena tetelo demedena ba:be Kodawa
Godokono konomo mauba komamo tabuilamela.

8 Ba:ba tetelo Godokono konomo alo ba:gala
ebeno helote ebena Talona Genama ba tabuimi
ahutate konomamo ba:bo odolui, ba:bema:

☆ 15:3: Ikuli 15:1; Ohale 139:14; 145:17 ☆ 15:4: Yel 10:6-7;
Ohale 86:9 ☆ 15:5: Ikuli 38:21

hibila, sa:ba:ni nopopa:te hopo habamo koko temeteme da:poelamemena:, ba:be oko iba:godolo upula:heno etate ba:be Talona Genama guamo a:pa:ga a:kamodobamene. ✧

16

Godokono Konomo Mauba Komoeno Sa:ba:ni Kalilino Komo

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, Godokono Talona Genamane tabo madodote sa:ba:ni nopopa:tamo ibulunomamo da:goi nale ba:ma ka:na ulimo, “La: tolamete Godokono konomo mauba komoeno sa:ba:ni kalili hopo habanapa:tamo na:nehaminahala:la!”

² Ba:bema: doponomo nopodawate tote ebena kalili hopo habamo da:nehaminui, ba:ba tetelo puya:te Hiya:nomo Holoholo Ilina adikumilo ebena kukala ibino apa:mo da:lawi, ba:bi tawakalubino apene kokonomo kumate ba ikuliho ibino temeteme konomoma: ba:bo eda:halami. ✧

³ Ba:bene eta nopodawate ebena kalili hopo haboeno kehaha: kolomamo da:nehaminui, ba:moe ba: netewa kalilima: ba eda: kehaha: kolomoeno beyate hoe lumagino hawima: eda:te, ba:be beya ipuwalo da:ka:ka:halena ba:bi ilina hiliyonomate ba: dito ha:lahuya:. ✧

⁴ Ba:bene eta nopodawate ebena kalili hopo haboeno hiya:hiya: tuli ba:gala beya ma:pe hunamo da:nehaminahui, ba:moe ba: netewa-kapiya kalilima: ba eda:

✧ **15:8:** 1Gaw 8:10-11; Ais 6:4 ✧ **16:2:** Ikuli 9:10; Haw 13:12-17

✧ **16:3:** Ikuli 7:17-21

tawakalubino niho beyate hawinomoma: ba:bo eda:halami. ⁵ Ba:bema: hopo konomoeno beya namutudawama: deda:na, ba:be nopodawate tabo Kodawatamo da:goi, na Yonete ba:ma ka:na ulimo, “Hido-talona Dawa, hopo haba tupuimihino ama: dopamo nemedenama:ta, ba:gala ba:ma tetelo ama: bemedenata! Hibila, amia:no helo ipuwalo hopo habanapa:tamo kebe komokomo dododila: ba:bi komo ba: tuputupunomola, ⁶ mabu iba:te amia:no ukui hawakalimipi ba:gala komo hibima: midipi ba anakapulame ibino hawiti hakamo a:ka:ka:la:halamiya:. Ba:be mabuma: ama:le iba:tamo hawi bikalama:ta, iyo, iba:te da:nihomena: ibino kuba ododili mabuma: modobo huiya ba:bo kuwatema:na:.”

⁷ Ba:bene puya:te dopamo Ya:suku mabuma: da:ha:lahuya:, nale ba:bi tawakalubino tabo madodote Godoko owatidoloeno patapata ipuwane duluhukui ba:ma ka:na ulimo, “Kodawa Godo, ama: ba: Helonomodawalata! Amia:no ododili komo ba: tuputupunomola!” ☆

⁸ Ba:bene eta nopodawate ebena kalili hegela hunamo da:nehaminui, ba:moe ba: netewa-netewa kalilima: ba eda: hegelate koenomoma: eda:lo hopo habanapa:tamo konomo temeteme ba:bo ikalami. ⁹ Ba:bema: iba:te hegeloeno ko temeteme ipuwalo ba emedena ba:bo iya:tawahuya:, ibino hiya:hiya: koko temeteme komate Godogodone ikulihuya:. Ba:be mabuma: iba:te mauba ipuwalo ebena mahilo komoma: kubakuba tabo bolamagimiya:, huiyatiya ibi

☆ **16:7:** Ohale 19:9; Haw 15:3

ubihinola ibino kuba ododili ipuwane ebetamo ohobila:hate ebe kawagaminama: ✧

¹⁰⁻¹¹ Ba:bene eta nopodawate ebeno kalili Hiya:nomo Holoholo Iinoeno ko gawadalagi luta baha:mo da:nehaminui, ba:moe ba: paibo kalilima: edi. Ba:bema: ba:be Kubadawoeno hopote dunomoma: dedi, ba:ba tetelo hopo habanapino koko kumoeno temeteme mabuma: iba:te ibino ma:lapila ba aliwatahale, Hunu Habalo demedena ba:be Kodawa Godokono komoma: kubakuba tabonomo ga:late, iba:te ubiha:ma: ba:bo eda:huya: ibino kuba ododili komone ebetamo ohobila:ma: ✧

¹² Ba:bene eta nopodawate ebeno kalili Yupala:itisi ko tuli hunamo da:nehaminui, ba:moe ba: sikisi kalilima: ba eda: ba:be ko tulino beyate a:pa:hoenomo ba: dito a:pa:hoi. Ba:be mabuma: hegelate da:puluhukunako ba:be hapulu demedehona, komo koko gawadubate ba:be tulino gagale hakado pelamiya: komo hopo habanapa:go kopalaholohoma: ✧ ¹³ Ba:ba tetelo na Yonete kuba gobogobo netewakapiyate talotaloeno holoholamo ba ikulita ba:bo ulamimo, etate Konomo Pahiyoeno tabo ipuwane uluhukuti, ba:gala etate Hiya:nomo Holoholo Iinoeno tabo ipuwane kuluhukuti, ba:gala etate Godokono mahilamo Ha:da Amiho Tabo Olamagidawoeno tabo ipuwane akuluhukui. ¹⁴ Hibila, ibi ba: Saitanakono komo kuba gobogobola. Iyo, iba:godolo ebeno helote itana ebeno hanohano komo kododilima:, ba:bema: iba:te hopo haba

✧ **16:9:** Haw 9:20-21 ✧ **16:10-11:** Ikuli 10:22; Ais 8:21-22

✧ **16:12:** Ais 11:15

konomamo kotolamema:na; hiya:hiya: hopoenoko
koko gawadubu hiliyonomo kapiya baha:mo
magachelete, iba:te Helonomodawa Godokono Ko
Hegelalo etapa:te etapa:go kalaholohoma: ✧

¹⁵ Ba:be mabuma: Kodawa Ya:suti ebenu
tawakaluba:tamo ba:ma ka:na goita, “Mu
numitota:la! La:le iya:tawaha: tetelo nale
la:tamo kopema:nemo, pilo dubuti tawakalubino
ilina uwatema: keba ka:na ka:penako ba:ba
ka:na. Ba:bema: pote naeno pe komoma: uliholo
demedena ebete na:kalakalamene, mabu pilo
dawate ebenu hidohido kaliko a:kuwata:mene,
ba:bene ebete tawakalubino holoholo hapulu
kikipuiya a:kapata:mene.” ✧

¹⁶ Ba:ba tetelo Saitanakono netewa-kapiya
kuba gobogobate hopo habanapino koko
gawadubu hiliyonomo ibino alaholoho habamo
dito magaheliya:, ba:be haboenu mahilo Yu
tawakalubino tabamo ba: Amagedonela. ✧

¹⁷ Ba:bene eta nopodawate ebenu kalili alomo
hunamo da:nehaminui, ba:moe ba: sa:ba:ni
kalilima: edi. Ba:bema: Godoko Adikumino
Hiya: Genamalo ditana, ba:be Ko Gawadalagi
luta bahini tabo madodote ibulunomo ba:ma
ka:na goi, “Ba:ba:la, naenu oko komo ba: a:wibo!”

¹⁸ Ba:ba tetelo alomoenu hiya:hiya: ga:lawatahale
komo ba:gala hegela a:la:wa:hiyahale komate
ikulihuya:, ba:bene konomo wima:la:te hopo
habamo pi. Ba: hibila, Godote tawakalubi
ododiliti ibi hopo habamo da:miya:tiya:, ba:ba
tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku, iba:te

✧ **16:14:** Haw 19:19 ✧ **16:15:** Ma:t 24:43-44; Haw 3:3

✧ **16:16:** Sek 12:11

ba:bako wima:la: kuminakuiha: mabu ba:be
 wima:la: helonomola. ✧ ¹⁹ Ba:be mabuma:
 Ba:baloni ko habate netewa-kapiya teta:mo
 hiya:hiya: bola:la:halete, ba:bene komo hopeno
 koko habate atumu dito kakubakubahuya:. Ba:
 ba:ba ka:na Godote Ba:baloni habanapino koko
 kuba ododili komokomo ba emalagidole, ebete
 huiya iba:tamo dito ikalami, iyo, ibi hiliyonomate
 Godokono konomo mauba komoeno kalili
 ba niho ba:bo upula:diguya:. ✧ ²⁰ Ba:bene
 hopo haba konomoeno hunuhununomo haka
 hiliyonomate wibohonomo ba wiboho, atu
 tetelo kehaha: kolomolo da:pola:na ba:bi
 hiya:hiya: hopo hiliyonomate beya ipuwamo
 dito ululadigahaliya:. ✧ ²¹ Ba:gala koko nakola
 huiya wegola kikipate hopo habanapa:tamo
 konomamo alomo hununi doi, ba:bi wegola
 kikipoeno menemene ba: 50 kilogalamala.
 Ba: hibila, ba:be hiya:nomo wegola mabuma:
 tawakalubino temetemete kubanomoma: ba
 eda:, iba:te maubahalete Godokono komoma:
 kubakuba tabo ba:bo ga:luya:. ✧

17

Dubu Bilibili Kamena Ba:gala Hiya:nomo Holo- holo Ilina Ibino Komo

¹ Ba:ba tetelo Godokono konomo mauba
 kalila:go nopopi sa:ba:ni ipuwalo etate na
 Yonetamo pete natamo tabo ba:ma ka:na
 pegoi, “Ama:le eta komo umima: mamona:pa:
 Nale ama: kiya:tumima:nemata, Godote Dubu

✧ **16:18:** Haw 4:5; 8:5 ✧ **16:19:** Haw 14:10 ✧ **16:20:** Haw
 6:14 ✧ **16:21:** Ikuli 9:23-24; Haw 11:19

Bilibili Kamenatamo ebene kuba huiya keba ka:na na:kikamemene. Ba:be Kamenatamo komo ama: na:puma:, ebe ba: tawakaluba:te hiya:hiya: koko tuli tametamelo dododiya: ba:be konomo awagaha habala. ☆ ² Ba: hibila, hopo haboeno koko gawadubate ba:be Kamenatamo pelamenakuya:, hiya:hiya: tetelo iba:te eba:go kapiyama: ba peda:ha ibino kateneno kuba ubi komokomo ba:bo kopododilinakoma:. Iyo, hopo habanapa:te eba:go kapiyama: da:peda:hanakui iba:te ba:bo daedaeholenakuya:, dubate gamoda konomamo da:nihonaka ba:ba ka:na.” ☆

³ Ba:bene nopodawate Godokono Gobogoboeno heloamo na dito hopamo da:magatani, ba:ba tetelo nale ba:be Kamenate Hiya:nomo Hawihawi Ilina hunulu lutalo ba:bo numimo. Ba:be Hawihawi Ilieno komo ba:ma ka:nala, ebe sa:ba:ni watagoenola ba:gala ta:ni kalitagoenola, ba:gala ebete ebene ape hunamo Godoko iduduputimino mahilo hiliyonomo ya:lo a:miya:teholiya:. ☆ ⁴ Ba:bene ebe hunulu da:luti, ba:be Kamena hawihawi kaliko pupulila, ko gawadalagi kamenate ilina keba ka:na ka:pupulinako ba:ba ka:na, ba:gala ebene kokobelo hiya:hiya: golodo ba:gala hidohido a:la:mina nakola ba:gala nehe tulikahula na:pola:ma:nui. Ba:bene ebene kokotolo ditanui nale ba:be golodo kalili ba:bo umimo, ba:be kalili ba: ebene kateneno hiya:hiya: kuba ubi komo ba:gala dalowa: ubi komo tabonomola. ☆ ⁵ Ba:bema: ebete ebene wato kala:mo ebene

☆ **17:1:** Yel 51:12-13 ☆ **17:2:** Ais 23:17; Yel 51:7; Haw 14:8

☆ **17:3:** Haw 13:1 ☆ **17:4:** Yel 51:7; Haw 18:16

mahilo ya:lo a:miya:tiya: ba:ma ka:na, “Na ba: Ba:baloni ko habala, naeno helo konomola!” Ba:gala ebete ba:be mahiloeno ipuwa hawakalimiti gala ba:ma ka:na kamiya:tiya:, “Na ba: dubu bilibili kamenakamenoeno Menokola, ba:bene nagodone kateneno hiya:hiya: kuba ubi komo hiliyonomate ikulihonaka!”

⁶ Ba:bene nale ba:be Kamenoenno komo gala da:kumimo ba:moe komo ba:bo iya:tawuimo, tawakaluba:te Ya:suku ta:matapi ipuwalo pui kanakapulamenakui, ebete ba:bi hibima: midipino hawi da:nihonakui daedaema: ba:bema: edi, lumagiti gamoda konomamo da:ninako ba:ba ka:na.

Ba: hibila, nale ba:be Kamenoenno komokomo dulamimo ba:bema: konomamo hanohanutimo. ☆ ⁷ Ba:bene nopodawate natamo na:goi, “Ama: bada mabuma: ka:hanohanuta? Ba:moe Kamenoenno ipuwa komo nale ama: kiya:tumima:nemata, ba:gala kebe ilinate ebe dagatanako ba:be sa:ba:ni watagoeno ba:gala ta:ni kalitagoeno Iinoeno komo atumu kakiya:tumima:nemata. ☆ ⁸ Ba:be Hawihawi Iinate hopo habalo dopamo emedenami huiyatiya ka:lo ba:bolo kalutaha:. Tete tatalila ebete Du Bobo Konomo ipuwane gala da:kamahigamene hopo habanapa:tamo ebene ka:ka:go hawakala ba:bo kopuluhukuma:ne, mabu Godote ubi ya:lo ihatiya: hopoenno kuititi tetelo ebe hibilo kokubahimima:. Huiyatiya Godote ebe kubahimihino, dopamo hibima: midiha:pa:te ba:be Iinoeno komoma: konomamo

☆ **17:6:** Haw 18:24; 19:2 ☆ **17:7:** Haw 13:1

kohanohanohoma:na, mabu ebete dopamo emedenami, ba:bene ebene komo da:wibui huiyatiya iba:tamo gala na:kuluhukuna. Ba:bema: ba:moe komo ba: hibila, Godote hopo haba ododihino ebene tuputupupino mahilo Ka:ka: Bukamo dopamo da:miya:telamiya:, Hawihawi Ilina adikumipino mahilote ba:be Bukalo a:kapola:lama:namena: ☆

⁹ “Ama: nulia:, ba:moe ba: mulu emalagidolo komola. Hawihawi Ilinoeno sa:ba:ni wato ba: sa:ba:ni hakala, hopo habanapa:te ba:bi haka hunamo ibino ko haba ya:lo ododiti, ba:ma tetelo Dubu Bilibili Kamenate ba:bi haka hunulu luta. Ba:gala sa:ba:ni watoeno eta ipuwa ba:ma ka:nala, ibi ba: sa:ba:ni koko gawadubula.

¹⁰ Ba:moi sa:ba:ni koko gawadubu ipuwalo paibate ya:lo a:wibuya:, huiyatiya ba:ma tetelo etate hopo habalo bemedena ba:gala etate galane kakapuluhukuma:ne, ba:bene ba:be kuititidawate da:pemene ebene ko gawadalagi komote tete nanekelelo kitanama:ne. ¹¹ Ba: hibila, kebe dawate dopamo da:hoi ba:be Hawihawi Ilinete gala da:kuluhukumini, ebene ko gawadalagi komote ba itana ebete naba a:iti tetedawama: keda:ma:ne. Ebete dopamo ba emedena dopo sa:ba:ni koko gawadubu ipuwalo etama: eda:nami, huiyatiya ka:lo ebe hopo habalo kalutaha:. Ba:bema: hibila, ebete ebene atu ko gawadalagi haba lawema: gala kakamahigama:ne, ba:bene hopoeno kuititi tetelo Godote ebe dito kokubahimima:ne.

¹² “Ba:gala eta komo. Ama:le dulama: ba:bi

☆ **17:8:** Da:n 12:1; Haw 11:7; 13:7

ta:ni kalita ba: komo ta:ni hopoenoko koko gawadubula, iba:te tete tatalila Hawihawi Ilinago helo kolawema:na: iba:te eba:go kapimilo hopo habanapino kokopima: keda:hama:. Ba: hibila, Godote iba:tamo tete nanekete kikalamema:ne, iba:te ibino koko gawadubuino habalo ba pola:na ☆ ¹³ Hawihawi Ilinago ukui kapiyama: eda:hate ebena hiya:hiya: ubi komamo ba:bo kopapamila:hama:na: ¹⁴ Ba:bema: iba:te ibino alaholohopi hiliyonomago kapiyuilamete Sipi-goe Deha:potago ba palaholoho, ebete huiyatiya ibino wato kikipo dito kolawema:ne mabu hopo habanapino hiliyonomo kokopi ba:gala gawadubu ipuwalo ebe kapiya ba: Kodawanomola, iyo, ebe kapiya ba: Ko Gawadalagila! Ba:be mabuma: ebete ya:lo tetelo pui ebena hibi ta:matapima: keda:hanama: da:ka:lamiholiya:, ba:bi hibima: midipa:te atumu wato kikipo hibilo kakalawema:na:.”

¹⁵ Ba:bene Godokono nopodawate natamo eta tabo ba:ma ka:na goi, “Ama:le ka:ma: dulama: ba:bi koko hiya:hiya: tulino komo ba:ma ka:nala. Dubu Bilibili Kamenoenoko ko habate ba:bi tuli tametamelo itana, ba:bema: ba:bi hiya:hiya: tuli ba: hopo haba konomoenoko hiliyonomo hiya:hiya: tawakalubila ba:gala ba:bi tawakalubino hiya:hiya: hopola ba:gala ba:bi tawakalubino hiya:hiya: tabo ga:la kapiyuimila. ¹⁶ Ba:gala Hawihawi Ilinoenoko ta:ni kalita ama:le dulama: ba:bi koko gawadubuino komo ba:ma ka:nala. Iba:te Hawihawi Ilinago Dubu Bilibili Kamenatamo konomamo ba

☆ **17:12:** Da:n 7:7,24

maubahale ebeno kaliko pipikulamelemete, ebeno ilina ba:gala mani ebegodone heloamo uwatemete, ba:bene ebe danakapumimina: ebeno katene nalemete ebe koa:mo dito ka:da:nama:na:. ✧ ¹⁷ Ba: hibila, Godote dopamo kebe ubi komo kihatiya: ebete ba:be ukui koko gawadubuino tepo ipuwamo dihatemene, ba:bema: iba:te ibino ukui kapiyama: eda:hate Hawihawi Ilinatamo kopapamila:hama:na:, ebete ibi ipuwado ebeno ubi komokomo hopo habanapa:tamo kopododilima:. Ba:bene Godote dopamo kebe komate ikulihoma: da:goiya:, ba:bi hiliyonomo komate hibilo ikulihote da:wibohomena:, ba:bi koko gawadubuino helote ba:be atu teteno kuitita:mo kanuluhukuti ba:bo kakaniwibohoma:na:. ¹⁸ Ba:gala eta kapiya komo ba:ma ka:nala. Ama:le duma: ba:be Dubu Bilibili Kamena, ebe ba: hopo haboeno konomo awagaha habala, komo hiya:hiya: hopoeno koko gawadubu hiliyonomate ba:be haboeno Ko Gawadalagino hiya:hiya: ubi komamo a:papamila:halenaka.”

18

Godote Ba:baloni Ko Habatamo Kuba Huiya Ikame Komo

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale Godokono eta nopodawate Hunu Habane pihitigutalo ba:bo umimo, ebeno helo konomola ba:gala ebeno alote hopo haba konomo a:la:minahui. ² Ba:bene ebete ebeno tabo madodo hunamo adipatelo na:goi, “Ba:baloni haba konomo niliya, mabu Godokono

✧ **17:16:** Haw 18:8

mauba ipuwalo ebe ba: a:kubadiga! Numa:la,
 ba:ma tetelo tawakaluba:te ebe ipuwalo
 kemedenaha; huiyatiya kubakuba gobogobo
 hiliyonomo ba:gala katene ababale da:nalenaka
 ba:bakobako holahola hiliyonomo, ibi kapiyate
 ba:bolo ba:pola:na! ☆ ³ Hiya:hiya: hoponapi
 hiliyonomate Ba:balonigodone kateneno
 kuba ododili komoeno ukui duwatanakui,
 ba:bema: ebena kuba ododili komo ba: gamoda
 niho komo huiyala, iyo, puya:te Ba:balonino
 ododili ipuwamo da:nepalaganakui iba:te dito
 nedaedaeholenakuya:. Ba:bene hopo haboeno
 koko gawadubate atumu ibino kateneno ubi
 ipuwalo ebetamo pelamenakuya:, dubate dubu
 bilibili kamenatamo keba ka:na ka:pelamenaka
 ba:ba ka:na, ba:gala hopo haboeno koko bisnisi
 ododilipa:te atumu ba:be haboeno kateneno
 ubi gabodo ebetamo pelamenakuya: ibino ilina
 konomamo eba:go kopedogodoguilamema:.”

⁴ Ba:ba tetelo Godokono tabo madodote Hunu
 Habane pitalo na Yonete ba:ma ka:na ulimo,

“Naeno tawakaluba:la,
 wadiyala la: Ba:baloni haba ipuwane
 nikula:la!”

Na ubihinola la: ebena kuba ododili komago
 kapiyama: eda:ha,
 iyo, na ubihinola la: ebena kuba ododili mabuma:
 huiya eba:go uwate! ☆

⁵ Ba: hibila, ebena kuba ododili komate hiliy-
 onomoma: eda:hamiya:,

☆ **18:2:** Haw 14:8; Ais 13:21; 34:11-14; Yel 50:39 ☆ **18:4:** Ais
 48:20; Yel 50:8; 51:6,45; 2Kol 6:17

ba:bi kubate eta hunamo eta hunamo ba
 podolo
 naeno Hunu Haba ba: a:pologi,
 ba:bema: na Godote ebene ododili komo ba
 emalagidoleme
 huiya ebetamo hibilo kikamema:nemo.” ☆
⁶ Ba:bene Godote tabo gala ba kagoita na Yonete
 ba:ma ka:na kulimo,
 “Wadiyala la: Ba:baloni habatamo ebene kuba
 huiya nikama:la:,
 ebete komopa:tamo temeteme keba ka:na
 kikalamenakui ba:ba ka:na,
 ba:bene la:le ebene dopo huiya modobolo
 dikamema,
 wadiyala la: ebetamo eta tetelo
 gala konomamo na:kikamiya:la:!
 Ba:gala ebete komo tawakalubi kokubahil-
 amema: da:hiduimiya:,
 wadiyala la: ba:be helo gamoda kalili lawete,
 huiyatiya ebetamo nikamiya:la: ebete kon-
 ima:,
 ba:bene ebete ba:be kalili da:nimini,
 wadiyala la: eta tetelo gala na:kikamiya:la:,
 ebete daedaema: eda:te kubanomoma:
 keda:ma:!” ☆
⁷ Ebete ha:kiya ebe awagaminalo ilina keba ka:na
 ka:dogodoguila:menami,
 wadiyala la: ba:bako dogodogo temeteme
 ebetamo nikamehala:,
 mabu ebete ebene tepo ipuwalo na:goena,
 ‘Na modobola, na ba: hopo haboeno Ko
 Gawadalagi Kamenala!

☆ **18:5:** Tup Mabu 18:20-21; Yel 51:9 ☆ **18:6:** Ohale 137:8; Yel
 50:15,29; 2Tes 1:6

Ba:gala na hamoleha:, na dubu bilibila:godawala,
na emedena tetelo ihi komo
a:kiya:tawanamo!' ☆

⁸ Ba:bema: numa:la:, ebeno awagaha mabuma:
ebete kapiya hegelalo
na Kodawa Godogodone temeteme hiliy-
onomo kuwatema:ne!

Iyo, na ba: Helodawanomola,
ba:bema: nale ebeno komo ba anagil-
ameleme

ebetamo tawetawe komo ba:gala ihi komo
ba:gala baa:ha: komo ikamehote
koe ba:bo kopoemema:nemo ebete koelo
kowoema:!" ☆

⁹ Hibila, Godote Ba:baloni habatamo kuba
huiya dikamehomene, ba:ba tetelo hopo
habanapino koko gawadubate ebe koelo ba
woita dumimina: iba:te ebe ba:bo kola:mema:na:,
iyo, iba:te ibino kateneno kuba ubi gabodo
eba:go kapiyama: eda:halo kuba komokomo
dododilinakui, ba:bema: iba:te ba:be koe
ahuta umilo dito kihimitama:na:. ☆ ¹⁰ Ba:ba
tetelo iba:te atu kuba huiya lawema: ba
toletoleho muhuluni putitatate ba:ma ka:na
kopega:lama:na:, "Ba:baloni haba konomo, ama:
niliya! Dopamo ama: helonomoma: eda:nama:ta,
huiyatiya Godote ama:tamo huiya ba ikame ama:
ba: a:kubadigata!"

¹¹ Ba:bema: koko bisnisi ododilipa:te atumu ebe
la:melo kihimitama:na: mabu hopo habanapa:te
ibino kolowami ilina gala a:kuwatanakamena:.

☆ ¹² Iyo, ibino golodo ba:gala siliba mani,

☆ **18:7:** Ais 47:7-9 ☆ **18:8:** Haw 17:16 ☆ **18:9:** Isi 26:17;
27:30-35 ☆ **18:11:** Isi 27:36

ibino hidohido a:la:mina nakola ba:gala nehe ilina, ibino hidohido keyakeya ba:gala hawihawi pupulino ilina, ibino hiya:hiya: kodakodanomo keha ba:gala hidohido nibo keha, iba:te ba:moi ilina hiliyonomo gala a:kakolowamiholenakamena:. Ba:gala iba:te ba:bakobako hidohido kehamo ba:gala auli ilinamo ba:gala goegoeno kalitamo ba:gala keyakeyanomo nakolamo dododilina, ba:bi hiya:hiya: huiya kokonomo ilina iba:te atumu gala a:kakolowamiholenakamena:. ✧

¹³ Ba:gala ibino hiliyonomo hiya:hiya: hido nibo papateho ilina, ibino gala:ipi gao beya ba:gala olibi kikipoeno gadi ihi, ibino palawa baa: ba:gala witi-laisa, ibino kau-goegoe ba:gala sipi-goegoe, ibino oso-goegoe ba:gala osago da:wapata:lamenaka ba:bi sa:liyote-boge, ibino huiyaha: okopi mana:mo ba:gala alaholo komamo duwatanaka, ba:moi hiya:hiya: ilina ba:gala tawakalubi iba:te atumu hibinomolo gala a:kakolowamiholenakamena:.

¹⁴ Ba:bema: ba:bi koko bisnisi ododilipa:te Ba:baloni habatamo koga:lama:na;, “Ama: kateneno ubi komamo da:dogodoguila:menama;, ba:bi hidohido ilina hiliyonomate ama:godone ba: alatidihola:. Ba: hibila, ama: emedena emedena tetelo genamoeno hidohido a:la:mina ilina ba:gala gadigadi ilina gala a:kulamenakamena:ta!” ¹⁵ Iyo, Godote Ba:baloni habatamo kuba huiya dikamehomene, kebe dubate ibino oko owati ipuwalo eba:go koko ilina da:dogodoguila:menama;, ba:ba:te atu

✧ **18:12:** Isi 27:12,13,22

kuba huiya lawema: ba toletoleho muhuluni putitatate ebe mabuma: ba:bo kihimitama:na:. Iba:te ebe la:melo ✧ ¹⁶ ba:ma ka:na koga:lama:na:, “Ba:moe konomo haba niliya! Dopamo ebete hidohido keyakeya ba:gala hawihawi kaliko bepupulinakui, ba:bene ebene kokobelo hiya:hiya: golodo ba:gala hidohido a:la:mina nakola ba:gala nehe tulikahula na:pola:ma:nami, ✧ ¹⁷ huiyatiya Godote ebetamo huiya ba ikame ebene dogodogo ilina hiliyonomate ba: dito wibadigahama:!”

Ba:gala atu tetelo koko bogeno namutulubi ba:gala ibino okopi ba:gala puya:te kehaha: kolomolo bisnisi oko owatima: hiya:hiya: da:wapata:lamena, ibi hiliyonomate muhuluni putitatate ✧ ¹⁸ ko habate koelo ba woita da:pumimina: ba:bo kihimitama:na:. Iba:te koe ahuta umilo ba:ma ka:na koga:lama:na:, “Ba:moe konomo haboeno helote dopamo ditanami bada konomola:ka:! Ba:ba tetelo eta ba:bako holoholo habate kitanamiha:!” ✧ ¹⁹ Ba:bene iba:te ibino tepo menemene kohawakalimima: hakoeno puhulu ibino watamo iya:hekeholete Ba:baloni la:melo gala kakaga:lama:na:, “Ba:moe konomo haba niliya! Dopamo kehaha: kolomolo da:wapata:lamenama:, ba:bi koko bogeno namutulubi hiliyonomate ebegodolo dogodogopima: eda:hanama:, huiyatiya Godote ebetamo huiya ba ikame ebene ilina hiliyonomate ba: dito wibadigahama:!”

²⁰ Ba:bema: na Yonete eta tabo ba:ma ka:na

✧ **18:15:** Isi 27:31,36 ✧ **18:16:** Haw 17:4 ✧ **18:17:** Ais 23:14; Isi 27:27-29 ✧ **18:18:** Isi 27:32

kulimo, “Godokono Hunu Habalo demedehona ba:gala ebena oelamepi dubu ba:gala ebena ukui hawakalimipi ba:gala ebena komo tawakalubi hiliyonomo, wadiyala la: na:kalakalahala: mabu Ba:baloni habate ba: a:kubadiga! Iyo, ebete la:tamo koko temeteme dikalamenakui, ba:be mabuma: Godote ebetamo huiya ba: ikame!” ✧

²¹ Ba:ba tetelo nale eta helonomo nopodawa ba:bo umimo, ebete menemenenomo nakola lawete kehaha: kolomamo ba a:da:na na:goi, “Godote ba:ma ka:na ebena mauba ipuwalo Ba:baloni ko haba ba kubahimi hopamo da:pa:da:namene, tawakaluba:te ebe gala a:kuminakamena:.” ✧ ²²⁻²³ Iyo, Ba:baloni, amia:no kuba huiyate hibinomolo ba: a:puluhuku, mabu hopo haboeno dogodogopi ipuwalo amia:no bisnisi ododilipa:te dopopinomoma: ba eda:hana, ama:le amia:no giwali ododili komamo komo hoponapi hiliyonomo ha:da bamihoholamenama:ta! Ba:moe ba:be mabuma: ama: ipuwalo tawakaluba:te ohale alapiho komo ba:gala dolopo modoho diyamo gala a:kulia:mena:, ama: ipuwalo atumu pa:lola: diyamo ba:gala gebole diyamo gala a:kamahila:hala:mena:! Iyo, mulu okopi dubuino hiya:hiya: komo ba:gala kamenakamenoeno baa: hiduilame komo ba:bi okote ama: ipuwalo kowibohoma:na:, ba:bema: ba:moi okoeno hiya:hiya: diyamo atumu gala a:kapola:namena:! Ba:bene tawakaluba:te ama: ipuwalo wuiki alo gala a:kuma:mena:, ba:gala kuhiti bohela:go

✧ **18:20:** Ais 44:23; Tutumu 32:43; Yel 51:48 ✧ **18:21:** Yel 51:63-64; Isi 26:21

kapiyama: eda: pokoeno kalakala komote gala a:kitanamene.” ✧

²⁴ Ba:bema: na Yonete goemo, Ba:baloni ko habate ba:moe gabodo Godogodone kuba huiya ba: a:lawe, mabu ebe ipuwalo kuba ododilipa:te Godokono ukui hawakalimipi ba:gala ebeno komo tawakalubi anakapulamenakuya:, iyo, hopo haba konomolo iba:te kebe tuputupupi dito danakapulamenakui ba:bi tawakalubino hawiti ebe ipuwalo bitana. ✧

19

Ba:baloni Haboeno Kuba Huiyoeno Komoma: Hunu Habanapino Kalakala Komo

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale Hunu Habalo tawakalubino kapiyuimi konomote kapimilo da:ga:lui ibino tabo madodo konomo ba:ma ka:na ulimo, “Godoko na:milimihala! Ka:ka:mula: komote ebegodone nuluhukuna, ba:bene konomo awagaha komo ba:gala konomo helo komote ebegodolo ba:pola:na! ² Ebeno ododili komo ba: tuputupunomola! Ba:ma ka:na ebete Dubu Bilibili Kamenatamo kuba huiya hibinomolo ikame, mabu ba:be Ko Kamenate kateneno kuba ubi komamo hopo haba konomo ba kubahimina, ebeno mauba ipuwalo Godokono huiyaha: okopi dito anakapulamenakui.” ✧

³ Ba:bene hibima: midipino kapiyuimi konomote ibulunomamo gala na:kaga:luya:,

✧ **18:22-23:** Ais 24:8; Yel 7:34; 16:9; 25:10; Isi 26:13 ✧ **18:24:** Yel 51:49; Haw 17:6 ✧ **19:2:** Tutumu 32:43; Haw 6:10

“Godoko na:milimihala! Ba:baloni konomo habate koelo da:woena, ba:be ahutate emedena emedena tetelo hunamo bodolonamene!”

⁴ Ba:bene Godote ebena Ko Gawadalagi emede bahilo ba luta, ebe tametamelo da:pola:nui ba:bi 24 Watowatopi ba:gala netewa-netewa Hiya:nomo Nopopi, iba:te kapimilo ibino holoholo ebena nato mabamo ba pemiya:te ebe adikumilo na:ga:luya:, “Ba:ba:la! Godoko na:milimihala!”

Sipi-Goe Deha:potoeno Kamena Lawe Poko

⁵ Ba:bema: Godokono Ko Gawadalagi luta bahini eta tabo madodote da:pi, nale ba:ma ka:na ulimo, “La: puya:te aeno Godotamo papamila:halelo ebena huiyaha: oko dowatihonama, iyo, la: kokopi ba:gala hegehegepi, wadiyala la: hiliyonomate ebe nawagaminala!”

⁶ Ba:bene tawakalubi mumulunomate kapimilo da:ga:luti ibino tabo madodo nale gala na:kulimo, ba:be tabo madodo ba: helonomola, konomo beyate da:goenapenanako ba:gala alomote da:ga:lawatahale ba:bi kokonomo diyamo huiyala. Iba:te ba:ma ka:na ga:luya:, “Godoko na:milimihala! Aeno Helonomo Kodawate Ko Gawadalagima: eda:na! ✧ ⁷ Ba:bema: wadiyala a hiliyonomate konomamo ba kalakalaha ebe hunamo kadipatiya: Ba: hibila, Sipi-goe Deha:potoeno Kamenate ya:lo hidote ibino kapiyama: eda: poko tete ba: uluhuku, ✧ ⁸ ba:bene ba:be pokoen komoma: Godote

✧ 19:6: Haw 14:2 ✧ 19:7: Ais 61:10; Haw 21:2

hidohido a:la:mina kaliko keyakeyanomo ba:be Kamenatamo ba: ikame.” Ba:ba tetelo na Yonete ba:moe komo iya:tawuimo, ba:bi pupulino ilina ba: hibima: midipino tuputupunomo ododili komokomola.

⁹ Ba:bema: Godokono nopodawate natamo na:goi, “Ama: Bukamo tabo ba:ma ka:na na:miya:ta, Sipi-goe Deha:potote ebene Kamenago kapiyama: eda: poko habamo kopelamema: pui ka:ka:lamiholiya:, ba:bi tawakaluba:te na:kalakalahamina:!” Ba:bene nopodawate ebene tabo moga:melo gala na:kagoi, “Ba:moe ba: Godokono hibi tabola.”
✧

¹⁰ Ba:bema: nale ebe adikumima: ebene nato mabamo dito guimo, ebete huiyatiya natamo na:goi, “Ao, ama: na akadikunama:la: Na ba: ama: ba:gala komo hibima: midipi ekaki huiyala, mabu na Godokono huiyaha: okodawa etala, iyo, Ya:suti ebene hibi komo da:hawakalimiya:, la:le ba:be komo kodakodalo keba ka:na ka:laweonama, na ba: ba:ba ka:na kalawenamo. Ba:bema: wadiyala ama: Godoko kapiya nadikuma:.” Ba:ba tetelo na Yonete ba:moe komo iya:tawuimo, a hibima: midipa:te Ya:sukunu hibi komo hawakalimima: kebe tabo dolamagiminakoma:, ba:be tabo ba: Godokono ukui hawakalimipa:te dopamo da:hawakaliminakui ba:be atu tabola. ✧

Kodawa Ba:gala Ebene Keyakeya Oso-goe Ibino Komo

11 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, Hunu Haba a:hiya:mida ba itana nale keyakeya oso-goe ebene namutudawate ebe hunulu lutalo ba:bo umimo. Ba:be oso-goe namutudawoeno mahilo ba: Hibi Komo Hawakalimidawala, mabu ebete tuputupu gabodo tawakalubino komo ba anagilamelelamena kuba ododilipa:go ba:bo alaholohona. ☆ 12 Ebene baiditi koe powamo ba wamoteme ebene watolo hiliyonomo koko gawadubuino pake ilinate pola:ma:nui, ba:gala ebete ebene apa:mo ebene mahilo ya:lo a:miya:tiya: huiyatiya eta dawate ba:be mahiloeno komo iya:tawaha:.

☆ 13 Ba:bene tawakaluba:te ebe da:ka:minaka ba:be mahilo ba: Godokono Tabola, ba:gala ebete da:puli ba:be ga:ga: kaliko hawa:goenola, ba:be hawi ba: puya:te eba:go dalaholohona ba:bi dubuino hawila. ☆ 14 Ba:bema: Hunu Habanapi alaholohopa:te hidohido keyakeya kaliko pupuliti ibino hiya:hiya: kapiyuimi ipuwalo komo keyakeya oso-goegoe hunulu ba pola:na ba:be Kodawa ba:bo ta:matuya:.

15 Ba:bene ebene tabo ipuwane giha giliti da:puluhukuna ebete ba:be gila:mo hiya:hiya: hoponapi kanakapulamema:ne, ba:gala ibi ipuwalo puya:te ebetamo papamila:haleheno ebete auli kukamo ibi kubamo kalukulima:ne, iyo, ba:ba tetelo ebete hopo haboeno gala:ipi gao hiliyonomo uwateholete ihi adilutihoeno nakola bobo ipuwamo iya:hekete Helonomodawa

☆ 19:11: Haw 1:5; 6:2; Ohale 96:13; Ais 11:4 ☆ 19:12: Da:n 10:6; Haw 1:14; 2:17 ☆ 19:13: Ais 63:1-3; Yon 1:1,14

Godokono konomo mauba komamo ibi ba:bo konimikimoelema:ne. ✧ ¹⁶ Ba:bene ebena ga:ga: kaliko hunamo ba:gala ebena oke hunamo ebete ebena mahilo kohawakalimima: tabo ya:lo ba:ma ka:na miya:tiya:, “Hopo habanapino hiliyonomo kokopi ba:gala gawadubu ipuwalo na kapiya ba: Kodawanomola, ba:gala na kapiya ba: Ko Gawadalagila!” ✧

¹⁷ Ba:ba tetelo nale eta nopodawate hegela hunulu la:nalo ba:bo umimo, ba:bene ebete alomo hunudu da:puilahalenaka ba:bi holahola hiliyonomo ba ka:lami iba:tamo ibulunomo ba:ma ka:na goewatui, “La: mamona:pelama:la:, Godokono konomo pokoeno ilina kopenahama:!

✧ ¹⁸ Alaholoho ipuwalo da:ha:lahamena:, ba:bi koko gawadubuino katene ba:gala ibino alaholohopino katene, ba:gala alaholohopino komo watowatopino katene ba:gala ibino oso-goegoeno katene, wadiyala la:le ba:bi hiya:hiya: katene na:penaliya:la:! Iyo, puino ka:ka:te alaholoho ipuwalo da:wibohomena:, ba:bi koko tawakalubi ba:gala hegehege tawakalubi, mani oko dowatina ba:gala huiyaha: oko dowatihona, wadiyala la:le pelamete ibi hiliyonomoeno katene na:pehawaminadigaliya:la:!”

¹⁹ Ba:bene nale Hiya:nomo Holoholo Ilina ba:gala hopo habanapino koko gawadubu ibino alaholohopi hiliyonomago, iba:te ba pekapiyuimita nale ba:bo ulamimo, iba:te ibino ubi tabo kapimilo ba:ma ka:na ihatiya:, iba:te oso-goe hunulu da:luti ba:be Kodawa ba:gala ebena

✧ **19:15:** Ohale 2:9; Haw 1:16; 14:20 ✧ **19:16:** Haw 17:14

✧ **19:17:** Isi 39:17-20

alaholohopi iba:go kalaholoma:. ²⁰ Ba:bema:
 alaholoho ipuwalo Hiya:nomo Holoholo Ilina
 ba:gala Godokono mahilamo Ha:da Amiho
 Tabo Olamagidawa, Kodawate ibi netewapi
 ka:ka:lo uwatelete Saitanakono Koe Bobamo
 dito niya:heki, ba:be Bobolo helonomo nibote
 patena. Hibila, dopamo ba:be Ha:da Amiho
 Tabo Olamagidawate Hiya:nomo Holoholo
 Ilineno dopo hapulu koko hanohano komo
 dododilinakui, ebete ba:bi komamo hibima:
 midiha:pi ha:da ba:bo amiholamenakui, iyo,
 puya:te Hiya:nomo Holoholo Ilineno kukala
 uwatete ebene ida:da:li dadikuminakui ba:bi
 tawakaluba:te ebene kuba gabamo emogabuimi
 komamo dito gudinakuya:. ☆ ²¹ Ba:bema:
 Kodawate oso-goe hunulu da:luti, ebene
 tabone da:puluhukuna ba:be gila:mo ebete
 Hiya:nomo Holoholo Ilineno komo ta:matapi
 hiliyonomo dito anakapulami, ba:bene holahola
 hiliyonomate pelamete ba:bi alaholohopino
 ha:laha katene konomamo da:penali ba:bo
 wigulameholi.

20

Kapiya Taosene Gogoeno Komo

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami
 ba:be komote wiboheno, nale Hunu Habane
 Godokono eta nopodawate pihitigutalo ba:bo
 umimo, ebene kokotolo Du Bobo Konomoeno
 gigiho ki ba:gala konomo auli halete pola:ma:nui.
 ☆ ²⁻³ Ba:ba tetelo ebete Pahiya Konomo

☆ **19:20:** Haw 13:12-17; 20:10 ☆ **20:1:** Haw 9:1

pelawa:digate auli hala:mo matuhumihote Du Bobo Konomo ipuwamo na:da:nate gigiho kia:mo ba: dito kalapilui, ebete kapiya taosene gogo tetelo ba:bolo kemedenama:. Ba:bema: kapiya taosene gogo ipuwalo Pahiyate hopo habanapi ha:da a:kamihoholama:mene, huiyatiya ba:be tete ga:ga:nomo da:wibomene, Godote ebe Du Bobo Konomo ipuwane uluhukutiti gopowahi tete ebetamo gala kakikamema:ne ebete tawakalubi ha:da kamiholamema:. Hibila, Pahiyoenno eta mahilo ba: Kubadawala, ebete hopo tupuimi mabuni kaluino holoholamo duluhukuya: ba:be dawala. ☆

⁴ Ba:ba tetelo na Yonete komopa:te koko gawadubuino gagahidi bahilo ba pola:na ba:bo ulamimo, Godote iba:tamo helo ya:lo ikalamiya: hopo habanapino komo kanagilamelelamema:. Ba:bene nale ba:moe komo iya:tawuimo, ba:bi tawakalubi ba: puya:te Ya:sukunu komo hawakalimi mabuma: ba:gala Godokono tabo olamagimi mabuma: kuba ododilipa:te ibino ka:ka: diya:hililamiya: ba:bi ha:lahapino gobogobola. Ba:ba:te Hiya:nomo Holoholo Ilina ebenu ida:da:la:go adikulamema: ubiha:ma: eda:huya:, ba:bema: iba:te ebenu kukala ibino wato kala:mo ba:gala kokotamo kuwatiya:ha:. Ba:be mabuma: Godote ibi ka:ka:mo gala kawadiya:paa:latelete iba:tamo helo ba:bo ikalami, iba:te kapiya taosene gogo ipuwalo ebenu Oemedawa Kelisokoba: koko gawadubuma: keda:hanama:. ☆ ⁵ Ba:bene

☆ **20:2-3:** Tup Mabu 3:1; Haw 12:9 ☆ **20:4:** Da:n 7:9,22,27; 1Kol 6:2; Haw 13:17

ba:moi ha:lahapa:te ka:ka:mo da:mahila:hali,
 ba:be komo ba: Godokono dopo tetela ebete
 ha:lahapi ka:ka:mo wadiya:paa:latelema:. Ba:
 hibila, kapiya taosene gogo tetete da:wibomene,
 ba:ba tetelo ebete komo ha:lahapi atumu
 ka:ka:mo gala kakawadiya:paa:latelema:ne.
⁶ Ba:bema: puya:te Godokono ka:ka:mo dopamo
 da:mahila:halemena;, ba:bi tawakaluba:te
 konomamo kokalakahama:na;, mabu hoe
 komoeno helote iba:tamo gala a:kitanamene,
 ba:bene iba:te kapiya taosene gogo ipuwalo
 Kelisokoba: koko gawadubuma: ba eda:hana ebe
 ba:gala Godoko badikulamenakomena: ✧

*Kodawate Saitanatamo Kuba Huiya Ikame
 Komo*

⁷ Ba:bene kapiya taosene gogo tete
 da:wibomene, Godote Saitanako du genama
 ipuwane uluhukutiti ebetamo gopowahi tete
 ba ikame, ⁸ ebete hopo habanapino hiya:hiya:
 hopamo gala katote ibi hiliyonomo ha:da ba
 namihoholame ba:bo konekapiyuilamema:ne
 iba:te Godokoba: kalaholohoma:. Ba:ba
 tetelo Saitanate pui da:kapiyuilamemene
 ibino hiliyonomo hopo ipuwalo koko mahilo
 netewa ba: Goga ba:gala Magogala, ibino
 alaholohopi dubu hiliyonomoma: ba eda:ha
 lumagiti ka:lamihole modoboha;, iyo, ibi
 kehaha: kolomoeno kulili keba ka:nala:ka:
 ba:ba ka:nala. ✧ ⁹ Ba:bene nale Yonete ba:bi
 alaholohopino komo ba:ma ka:na umimo, iba:te
 hopo haboeno hiya:hiya: hapuni pelameholete,
 ba:bene kebe tawakalubi Godote malemalelo

konomamo demalagidolena iba:te ba:bi
 tuputupupi kokubahilamema: ibino ko haba
 ba:bo pegopa:miduya:. Ba:ba tetelo huiyatiya
 Godote konomo koe Hunu Habane da:poemi ibi
 hiliyonomo ba:bo kubahilami, ☆ 10 ba:bene pote
 ibi ha:da damiholami Godote ba:be Kubadawa
 heloamo lawa:digate Koe Bobamo dito na:da:nui,
 ba:be Koe Bobolo helonomo nibote patena. Ba:
 hibila, Godote ebenu mahilamo Ha:da Amiho
 Tabo Olamagidawa ba:gala Hiya:nomo Holoholo
 Ilina atu Koe Bobamo ya:lo iya:hekiya:, ba:bene
 ba:ma tetene tupuimiti emedena emedena tetelo
 ba:bi netewa-kapiyate hegela du hiliyonomolo
 koko temetema:go bemedenamena: ☆

*Kodawate Hopo Habanapino Komo Danagil-
 amelelamemene Ba:be Komo*

11 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma:
 deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale
 Kodawate ebenu ko gawalagino keyakeya
 emede bahi konomolo lutalo ba:bo umimo.
 Ba:bene ebenu holoholo hapulu hopo haba
 ba:gala alomo iba:te ibino ilina hiliyonomago
 ha:kiya wibohuya:, ba:bema: lumagiti ibi
 gala a:kulama:mene. 12 Ba:ba tetelo puya:te
 dopamo da:ha:lahuya:, nale ba:bi tawakalubi
 hiliyonomo, koko ba:gala hegehege atumu,
 iba:te Ko Gawalagino luta bahi dopo hapulu
 la:mota:hanalo ba:bo ulamimo. Ba:bene
 nopopa:te komo buka ba a:hilame Kodawate
 ebenu Ka:ka: Buka ba:bo a:hiya:midui, ba:bi
 buka ipuwamo ebete hopo habanapino ododili

☆ 20:9: 2Gaw 1:10 ☆ 20:10: Ohale 11:6; Haw 19:20; 21:8

komokomo ya:lo a:miya:teholamiya:. Ba:be mabuma: ebete hiliyonomo ha:lahapino komo ba:moi bukoeno komokomamo tuputupunomolo ba:bo anagilamelelami. ✧ ¹³ Ba:bene tawakalubi ipuwalo puya:te ibino ka:ka: kehaha: kolomolo datulateliya: ba:gala puya:te Ha:lahapino Habamo dopamo da:nepalaguya:, ba:bi ha:lahapi hiliyonomate Ko Gawadalagino luta baha:mo pikulihote, ba:bene ebete ibino hiya:hiya: ododili komo ba:bo anagilamelelami. ✧ ¹⁴ Ba:bema: ba:be komo da:wibui Kodawate Ha:lahapino Haba kubahimima: ba:be haba Saitanakono Koe Bobo ipuwamo dito na:da:nui, ba:be Koe Bobo ipuwalo netewa teteno hoe komote hibilo bitana, ¹⁵ ba:bene ha:lahapi hiliyonomo ipuwalo puino mahilo Ka:ka: Bukalo pola:lama:naheno, ba:bi tawakalubi hiliyonomo Kodawate Saitanakono Koe Bobo ipuwamo atumu a:kaniya:heki.

21

Godokono Uli Hunu Haba Ba:gala Uli Hopo Haba Ibino Komo

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale uli Hunu Haba ba:gala uli hopo haba ba:bo ulamimo, mabu Godote dopamo dododiliya: ba:be pakala Hunu Haba ba:gala pakala hopo haba iba:te a:wibuya:, ba:gala dopamo ditanami ba:be kehaha: kolomote atumu kitanuiha:. ✧ ² Ba:bene nale Godokono uli Yelusalema ko habate ebena Hunu

✧ **20:12:** Dan 7:9-10; Ma:t 25:31-46; Oel 17:31; 2Kol 5:10; Haw 13:8 ✧ **20:13:** Lom 2:6; 1Pit 1:17; Haw 2:23; 22:12 ✧ **21:1:** Ais 65:17; 2Pit 3:13

Habane ebegodone pihitigutalo ba:bo umimo, ba:be haba ba: ebene hido-talona habala. Iyo, ba:be uli Yelusalema haba a:la:minanomola, uli kamenate ebene dubago kapiyama: eda:ma: poko tetelo hidohido a:la:mina kaliko keba ka:na ka:pupulinako ba:ba ka:na. ✧ ³ Ba:ba tetelo Godokono Ko Gawadalagi luta bahini eta tabo madodote ibulu da:pi, nale ba:ma ka:na ulimo, “Mu numitota:la:, ba:ma tetene tupuimiti emedena emedena tetelo Godokono emede habate hopo habanapa:godolo bitama:namene, ba:bema: iba:te ebe kapiya ba adikumina iba:te ebene hibi tawakalubima: beda:hanamena:.” ✧ ⁴ Ba:bene iba:te kebe komokomoma: dopamo dihiminakui Godote ba:bi komo ibino ukuini ba egebolelame ibino ihi baidi ba:bo kometeteholelamema:ne. Iyo, hoe komo ba:gala hoe lumagi la:me komo, tepo temeteme komo ba:gala ihi komo, ba:bi hiliyonomo pakala teteno menemene komo Godote ba upula:le tawakaluba:godone hibinomolo kowibohoma:na:.” ✧

⁵ Ba:ba tetelo Kodawate ebene Ko Gawadalagi emede bahilo ba luta tabo ba:ma ka:na goi, “Mu numitota:la:, nale ka:lo pakala teteno hiliyonomo komokomo uliulinoma: gala na:kamidilitamo!”

Ba:bene Kodawate ebene tabo moga:melo na Yonetamo na:kagoi, “Ba:moe tabo ba: hibinomola, iyo, tawakaluba:te hibima: na:mida:mena:, ba:bema: wadiyala ama: bukamo na:miya:ta:.”

✧ ⁶ Ba:bene ebete natamo gala na:kagoi,

✧ **21:2:** Ais 52:1; 61:10; Yun 11:16; 12:22; Haw 3:12 ✧ **21:3:** Hawi 26:11,12; Isi 37:27; Sek 2:10; 2Kol 6:16 ✧ **21:4:** Ais 35:10; 65:19; Haw 7:17 ✧ **21:5:** 2Kol 5:17

“Ba:ba:la, naeno oko hiliyonomo ba: a:wiboha!
 Na ba: Mabula ba:gala na ba: Kuititila, iyo
 na ba: Dopo Hapula ba:gala Gala Hapula!
 Ba:bema: beya kapete pui dulamena, nale
 iba:tamo dito da:peka:ka:la:na ba:be beya
 huiyaheno kikalamema:nemo iba:te emedena
 emedena tetelo koka:ka:halenama: ☆ ⁷ Ba:
 hibila, puya:te ibino hibima: midi ipuwalo
 wato kikipo da:lawemena:, ba:moi naeno
 hiliyonomo hidohido komate iba:godolo
 emedena tetelo ba:pola:namena:, ba:gala
 iba:te na ba adikunamena ibi naeno hibi
 gugudima: beda:hanamena: ☆ ⁸ Huiyatiya
 puya:te hibima: midi ipuwane kuba ododilipino
 helo tolemete dalahutihuya: ba:gala puya:te
 Ya:sugodone dohobila:haliya:, puya:te koko
 kuba ododili ipuwalo dalowa:pima: deda:huya:
 ba:gala komo tawakalubi dito danakapulamiya:
 puya:te kamena pilo ba:gala dubu pilo
 ododilipima: deda:huya:, puya:te giwali
 ododili ba:gala ida:da:li adikulame komo
 diya:tawahuya:, puya:te hiya:hiya: ha:da amiho
 tabo da:ga:luya:, Godote ba:bi hiya:hiya: kuba
 ododilipi hiliyonomatamo huiya ba ikalame
 Saitanakono Koe Bobamo dito koniya:hekema:ne.
 Hibila, ba:be Koe Bobo ipuwane helonomo
 nibote patena, ba:bema: ba:be Bobolo ba:bi
 tawakalubino netewa teteno hoe komote bitana.”
 ☆

Godokono Uli Yelusalema Ko Haboeno Komo

☆ **21:6:** Ais 55:1; Yel 2:13; Yon 7:37; Haw 1:8,17; 22:17 ☆ **21:7:**
 2Sa:m 7:14; Ohale 89:26-27 ☆ **21:8:** Ma:t 25:41; Yun 10:38-39;
 Haw 20:15; 22:15

⁹ Ba:ba tetelo kebe sa:ba:ni nopopa:te Godokono koko sa:ba:ni temeteme kalili hopo habamo dopamo da:poelami, ibi ipuwalo kapiyate natamo pete ba:ma ka:na pegoi, “Mamo na:pa:, nale Sipi-goe Deha:potoeno uli Kamena ama: komutuim-ima:nemata.” ¹⁰ Ba:bene ebete Godokono Gobogoboeno heloamo na magatanete hununomo hakamo da:nadipini, ba:ba tetelo Godokono uli Yelusalema ko habate ebene Hunu Habane ebe-godone pihitigutalo ebete na ba:bo mutuinami.

✧ ¹¹ Ba:be habate Godokono alo konomago itanui, ba:bema: ebene hido a:la:mina komo ba: huiya konomo gedo nakola hegeloeno alote keba ka:na ka:la:minutanako ba:ba ka:na. ✧

¹² Ba:be haboeno kala konomola ba:gala hununomola, ba:bene 12 gigiho tetelo Godokono 12 nopopa:te la:mota:hanuya: iba:te ba:be haba hidamo kolawamenama:. Ba:ba tetelo nale gigihoeno komo ba:ma ka:na ulamimo, Isalaela tawakalubino 12 guino mahilo ipuwalo Kodawate eta gigiho hunamo eta mahilo ihatete, eta gigiho hunamo eta mahilo kihatete, ba:ba ka:na ebete ibino 12 guino mahilo ba:bi 12 gigiho hunamo ya:lo a:miya:tehuya:. ✧

¹³ Ba:gala ba:bi gigihate ba:ma ka:na pola:nuya:, hegelate da:puluhukunako ba:be hapulu netewa-kapiya, ba:gala hegelate da:nihitiganako ba:be hapulu netewa-kapiya, ba:gala taidili hapulu netewa-kapiya, ba:gala siyale hapulu netewa-kapiya.

¹⁴ Ba:bene ba:be ko haboeno kala imino 12 mabumabu ba: 12 kokonomo nakolala, ba:bema: Sipi-goe Deha:potoeno 12 Oelamepi Dubuino

mahilo ipuwalo, Kodawate eta nakola hunamo eta mahilo ihatete, eta nakola hunamo eta mahilo kihatete, ba:ba ka:na ebete ebena 12 Oelamepino mahilo ba:bi nakola hunamo ya:lo a:miya:tehuya:

¹⁵ Ba:ba tetelo natamo dolamagiti, ba:be nopodawagodolo genamoeno ga:ga: modoboteno golodo kuku nitama:nui, ebete ba:be ko haboeno kuititi ba:gala ebena gigihoeno kuititi ba:gala ebena kaloeno kuititi konemodobolateholema: ✧

¹⁶ Ba:bema: nopodawate ebena kukamo ba:be haboeno netewa-netewa hapuhapu ba:gala ebena hunuino modobo da:modobolately, nale ba:moe komo umimo, ba:bi hiya:hiya: modobote ba: kapiyanomola, iyo, eta modobote 24 taosene kilomitama: eda:te, eta modobote 24 taosene kilomitama: keda:te, Yelusalema ko habate ba:ma ka:na itanui. ¹⁷ Ba:bene nopodawate ko haboeno kala da:modoboti, nale ebena hunuino modobote 60 mitama: dedi ba:bo umimo. Ba:hibila, ba:ba tetelo nopodawate ko haboeno komokomo da:modobolately, ebena ododi komo ba: hopo habanapa:te ibino koko genama ba:gala haba keba ka:na ka:modobolateholenaka ba:ba ka:na.

¹⁸ Ba:bene nale ko haboeno komo ba:ma ka:na umimo, ko haboeno a:la:mina ba: hidonomola mabu ebena kala Kodawate hido gedo nakolamo ododiti, ba:bene kala ipuwalo da:pola:nui ba:bi hiya:hiya: genama ba:gala gabo ebete hidonomo golodo ilinamo ododiliya:, ba:be golodo ba:a:la:minanomola. ✧ ¹⁹ Ba:bene kala imino 12 mabumabuino koko nakoloeno komo ba:ma

ka:nala, ibi hunamo nakola hegehege huiya kokonomo Kodawate hiya:hiya: a:miya:tehuya: iba:te hidonomamo ka:la:minahalenama: Ba:bema: kala imino dopo mabuino nakola ba: gedo tita:mo a:la:mina nakolala, eta teteno nakola ba: bumibumi tita:mo a:la:mina nakolala, eta teteno nakola ba: hiya:hiya: tita:goenamo a:la:mina nakolala, ba:gala eta teteno nakola ba: eta hiya: gedo tita:mo a:la:mina nakolala.

²⁰ Ba:bene kala imino eta mabuino nakola ba: keyakeya tita:mo a:la:mina nakolala, eta teteno nakola ba: hawihawi tita:mo a:la:mina nakolala, eta teteno nakola ba: hipawa tita:mo a:la:mina nakolala, ba:gala eta teteno nakola ba: eta hiya: bumibumi tita:mo a:la:mina nakolala. Ba:bene eta mabuino nakola ba: eta hiya: hipawa tita:mo a:la:mina nakolala, eta teteno nakola ba: eta hiya: gedo tita:mo a:la:mina nakolala, eta teteno nakola ba: eta hiya: hawihawi tita:mo a:la:mina nakolala, ba:gala kuitinomoeno nakola ba: eta hiya: bumibumi tita:mo a:la:mina nakolala.

²¹ Ba:bene haboeno 12 koko gigiho hunulu 12 kokonomo nehete ba:bo pola:nuya:, eta gigiho hunulu kapiya konomo nehe, eta gigiho hunulu eta konomo nehe, nale ibi ba:ba ka:na ulamimo. Ba:gala haba tulinomolo ditanui, nale ba:be gabo atumu a:kumimo, Kodawate ba:be gabo hidonomo golodo ilinamo a:la:minanomoma: a:midiya:

²² Ba: hibila, Kodawa Godoko ba: Helonomodawala, ba:bema: ebete Sipi-goe Deha:potago ba:be konomo haboeno Talona Genamama: ba eda:hana, ba:bolo eta adikumino genama ketiya:ha: ²³ Ba:gala

ba:be habalo hegela ba:gala manome iba:te ka:la:minalenaha:, mabu Godokono helonomo alo kapiyate ebena hopo ba:la:minana, iyo, ba:be a:la:mina ba: Sipi-goe Deha:potoeno alola. ✧ ²⁴ Ba:bema: emedena emedena tetelo hiya:hiya: hoponapi hiliyonomate ba:be ko haboeno alolo ba wapata:lamena, ibino koko gawadubate ibino hidohido dogodogo ilina Kodawatamo kopikamehoma: ba:bamo ba:wadahenakomena:. ✧ ²⁵ Ba: hibila, hegela konomolo ba:be haboeno gigihate a:hilamelo ba:pola:namena: tawakaluba:te ipuwamo kopa:pa:la:hama:. Iyo, ba:be haba lawamepa:te gigiho a:kakalapilahalenakamena: mabu ba:bolo hopote a:kadunakamene, ✧ ²⁶ ba:bema: wiboha: tetelo gabote bitanamene hiya:hiya: hoponapa:te ibino hidohido dogodogo ilina ba:gala awagaha komokomo Kodawatamo ba:bo kopikamehonakoma:. ²⁷ Huiyatiya numa:la:, kuba hilopo komo ododidawa ba:gala kuba dalowa: komo ba:gala ha:da tabo olamagidawa, ba:ba:te ba:be haba ipuwamo a:kapa:pa:la:hamena:. Kodawate puino mahilo Sipi-goe Deha:potoeno Ka:ka: Bukamo ya:lo da:miya:teholiya:, ibi kapiyate modobola ba:bamo a:pa:la:hama:. ✧

22

Uli Yelusalema Ko Haboeno Ka:ka: Tulino Komo

✧ **21:23:** Ais 60:19-20; Haw 22:5 ✧ **21:24:** Ais 60:3,5 ✧ **21:25:** Ais 60:11 ✧ **21:27:** Ais 52:1; Isi 44:9; 1Kol 6:9-10

¹ Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nopodawate Godokono wiboha: ka:ka: tuli na ba:bo mutuinami, ba:be beya ba: hido a:la:minanomola, Godoko ba:gala Sipi-goe Deha:poto ibino Ko Gawadalagi emede bahini ba puluhukuna, ☆ ² ko haboeno tulituli gabodo ba:bana neka:ka:la:na. Ba:bene ba:be tuli dodo hapuhapulu wiboha: ka:ka: dikalamena ba:bi kehate na:la:mota:hanuya:, ba:ba:te kapiya gogo ipuwalo 12 hiya:hiya: manome tetelo gao a:nolohonaka ba:gala ibino pahate hopo habanapino hiya:hiya: tawetawe ba:gala temeteme komo hiduilamema: pola:na. ☆

³ Ba:bema: Godote kebe komokomo kubama: da:goena, ba:bi komo hiliyonomo ipuwalo eta kapiyate ebena uli Yelusalema haba konomolo a:kitanamene, iyo, ba:be habate talonanomoma: eda:lo Godokono okopa:te ebe ba adikumina, ebe ba:gala Sipi-goe Deha:poto ibino Ko Gawadalagi emede bahiti ba:bolo bitanamene. ⁴ Ba: hibila, Godote ba:bi okopino wato kala:mo ebena mahilo dopamo a:miya:teholiya:, ba:bema: iba:te ibino baidinomamo ebena holoholo kumima:na. ☆ ⁵ Iba:te ba:bolo ba emedena Kodawa Godoko kapiyate ibino aloma: eda:te hopo konomote gala a:kadunakamene, ba:bema: hegeloeno alo ba:gala wuikino aloma: ubi gala miya:teheni iba:te emedena emedena tetelo koko gawadubuma: eba:go beda:hanamena: ☆

Tete Tatalila Ya:suti Hopo Habamo Gala

☆ **22:1:** Isi 47:1 ☆ **22:2:** Tup Mabu 2:9; Isi 47:12; Yow 3:18; Sek 14:8 ☆ **22:4:** Ma:t 5:8; Haw 3:12 ☆ **22:5:** Da:n 7:18,27; Haw 5:10; 20:6; 21:23,25

Kakapema:ne

⁶ Ba:bene na Yonete ba:moi hiliyonomo komo ulame da:wibohui, ba:ba tetelo Godokono nopodawate natamo na:goi, “Ba:moi tabo komokomo ba: hibinomola, iyo, kebe lumagiti ama:godone duli homene, wadiyala ebete hibima: na:midila:mene. Hibila, Kodawa Godote ebene Gobogoboeno helo ebene ukui hawakalimipa:tamo keba ka:na ka:poemenako, ebete ba: ba:ba ka:na na hopo habamo poename, tete tatalila kebe komate dikulihomena: ba:bi komokomo nale ebene okopi kopiya:tulamema: ✧ ⁷ Iyo, Ya:suti tawakaluba:tamo ba:ma ka:na goena, ‘Mu numitota:la:, tete tatalila na ba: kopema:nemo!’ ”

Ba:bema: na Yonete goemo, puya:te ba:moe bukoeno tabo komamo da:papamila:halemena: iba:te na:kalakalahamena:, mabu ba:moi tabo komokomo ba: Godote hopo habamo ikulihoma: a diya:tua:mehui ba:moi ba:bi komokomola. ✧ ⁸ Iyo, na ba: Yonete, nale ba:moi komokomo ulame komo ba:gala Godokono nopodawoeno tabo uliho komo da:wibohui, ba:ba tetelo nale ba:be nopodawa adikumima: ebene nato mabamo dito guimo. ✧ ⁹ Huiyatiya ebete natamo na:goi, “Ao, ama: na akadikunama:la:! Na ba: ama: ba:gala komo Godokono ukui hawakalimipi ekaki huiyala, mabu na Godokono huiyaha: okodawa etala, ba:gala la:le ba:moe bukoeno tabamo keba ka:na ka:papamila:haleonama, na ba: ba:ba ka:na kapapamiwatanamo. Ba:bema: wadiyala ama: Godoko kapiya nadikuma:.”

10 Ba:bene nopodawate ebeno tabo moga:melo natamo gala na:kagoi, “Tete tatalila ba:moe bukoeno tabo komokomate hibilo kikulihoma:na:, ba:bema: wadiyala ama: ba:moi komo ugumuilihino tawakalubi hiliyonomatamo na:hawakalilamiya:.” ¹¹ Huiyatiya hopo habanapi ipuwalo puya:te kuba komokomo ba:gala dalowa: komokomo dododilinaka, ba:bakobako tawakaluba:te ukui hiya:ma: midilihino hopoeno kuititi teta:mo atu komokomo nododilinakamena:. Ba:gala puya:te tuputupu komokomo dododilinaka ba:gala hidohido talona ipuwalo demedehona, ba:bakobako tawakaluba:te kuba gabamo emogabuimi komamo gudihino iba:te atu hidohido komo nododilinakamena:.” ✧

¹² Ya:suti tabo ba:ma ka:na goena, “Mu numitota:la:, tete tatalila na ba:kopema:nemo. Ba:bema: tawakaluba:te kebe komokomo dododilinakui, nale ba:bi komo da:panagilamelelamemo ibi hiliyonomatamo huiya modobolo kopikalameholema:nemo. ✧

¹³ Na ba: Mabula ba:gala na ba: Kuititila, iyo, na ba: Dupo Hapula ba:gala Gala Hapula! ✧

¹⁴ “Ba:bema: puya:te ibino ga:ga:ga: kaliko dukulalenaka ba:ba:te na:kalakalahamina:, mabu na Kodawate iba:tamo modobo tabo kogoema:nemo iba:te naeno ko habamo hibi gigihodo pa:pa:la:hate wiboha: ka:ka: dikalamena ba:be kehane gao kopenahama:.” ✧

¹⁵ Huiyatiya gahagaha huiya tawakalubi

✧ **22:11:** Da:n 12:10 ✧ **22:12:** Ais 40:10; Yel 17:10; Haw 2:23

✧ **22:13:** Ais 44:6; Haw 1:8,17; 21:6 ✧ **22:14:** Tup Mabu 2:9;

na Kodawate ibi koduhilamema:nemo iba:te naeno ko habamo a:kapa:pa:la:hamena:. Iyo, kuba hilopo komokomo ododilipi ba:gala giwali iya:tawahapi, puya:te kamena pilo ba:gala dubu pilo dododilina, puya:te komo tawakalubi anakapulamema: dewagelena ba:gala puya:te ida:da:li dadikulamena ba:gala puya:te ha:da amiho tabo kalakalago dolamagimina, ibi hiliyonomo ipuwalo eta kapiyate naeno habamo a:kapa:pa:gamene.

¹⁶ “Na ba: Ya:suti, Da:ibidikono galanepi ipuwalo Ko Gawadalagima: deda:namo ba:betela, iyo, na ba: Huli Olokila mabu uli hegela owaloho tetelo na konomamo a:la:minanakomo. Ba:moe ba:be mabuma: nale naeno nopodawa la: hiya:hiya: sose tawakaluba:tamo a:poememo, la:le ba:moi komokomo hidamo kiya:tawahama:.”
✧

¹⁷ Ba:bema: Sipi-goe Deha:potoeno Gobogobote ba:gala ebena Kamena iba:te ebetamo kapimilo ga:lana, “Wadiyala, ama: na:pa:!”

Ba:bema: puya:te ba:moe tabo dulihomea:, wadiyala ibi hiliyonomate ebetamo atumu na:kaga:lamena:, “Wadiyala, ama: na:pa:!”

Ba:bene beya kapete pui dulamena, wadiyala ba:ba:te ibino ubilo Sipi-goe Deha:pototamo na:pelama:mena:, iba:te ebena wibo: ka:ka: beya huiyaheno kopenihoma:. ✧

Yonekono Kuititi Tabo Buka
Ka:lamiholedawatamo Da:goiya:

✧ **22:16:** Nabas 24:17; Ais 11:1,10; Lom 1:3; Haw 2:28; 5:5

✧ **22:17:** Ais 55:1; Haw 21:6

18 Ba: hibila, ba:moe bukoeno tabo komokomo ba: Godokono ubilo hopo habalo dikulihomena: ba:bi komokomola. Ba:bema: puya:te ba:moi tabo dulihome:na; na Yonete iba:tamo kodakoda tabo ba:ma ka:na goemo, kebe lumagiti ba:moe buka kubahimima: eta hiya: tabo kapiya deha:potonomo ba:moe bukamo dihatemene, Godote ebetamo kuba huiya kikamema:ne, iyo, ba:moe buka ipuwalo kebe koko temeteme komate hopo habanapa:tamo pelamema: da:hawakalilamena, Godote ba:bi atu temeteme ebetamo hibilo kopoelamema:ne. ✧ 19 Ba:gala kebe lumagiti ba:moe buka kubahimima: eta hiya: tabo kapiya deha:potonomo ba:moe bukane dito degebolemene, Godote ebegodone ebena hidohido komo kuwatemema:ne, iyo, ebete Godokono talona haba ipuwamo a:kana:pa:gamene ba:bema: ebete wiboha: ka:ka: dikalamena ba:be kehoeno gao a:kanenamene.

20 Ba:bema: Ya:suti ba:moe bukoeno tabo komokomo hiliyonomo hibinomoma: goelo ebe ha:kiya ba:ma ka:na goena, “Hibila, na tatalila kopema:nemo!”

Ba:bene na Yonete huiya tabo na:kagoemo, “Ba:ba:la! Kodawa Ya:su, ama: na:pa:!” ✧

21 Wadiyala Kodawa Ya:sukunu malemale komote ebena tawakalubi hiliyonomagodolo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

GODOKONO HIDO TABO
The New Testament in the Tabo Language, Aramia
Dialect, of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Tabo (Aramia) long
Niugini

Copyright © 2006 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Tabo (Aramia) (Tabo)

Dialect: Aramia River

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not sell this work for a profit.

 You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

3c340006-f955-5c23-b3a5-6598deca5d75